

ETNO
NEUVOTTELUKUNTA
1.4.2008

LIITE 2

JÄRJESTÖJEN ROOLI HYVIEN ETNISTEN SUHTEIDEN EDISTÄMISESSÄ SEKÄ KOTOUTTAMISEN KEHITTÄMISESSÄ

*Järjestöjen kotouttamisen ja etnisen
yhdenvertaisuuden politiikka -työryhmän raportti*

TIIVISTELMÄ:

Etnisten suhteiden neuvottelukunnan (ETNO) työjaosto asetti 4.5.2007 *Järjestöjen kotouttamisen ja etnisen yhdenvertaisuuden politiikka* –työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin valmistella maahanmuuttajajärjestöjen esitykset politiikkalinjauksiksi hyvien etnisten suhteiden ja kotouttamisen edistämiseksi Suomessa. Tämä raportti sisältää työryhmän esityksiä koskien järjestöjen roolin kehittämistä kotouttamisessa, järjestöjen vaikutusmahdollisuuksien ja eri toimijoiden yhteistyön kehittämistä sekä hyvien etnisten suhteiden edistämistä. Raportissa esitetyt kehittämissuhteudet on kerätty haastattelemalla järjestötyöryhmän jäseniä sekä hyödyntämällä maahanmuuttajajärjestöille 27.11.2007 järjestetyn workshop-seminaarin työpajojen tuloksia. Lisäksi alueellisilta etnisten suhteiden neuvottelukunnilta kerättiin tietoa kyselyllä syksyn 2007 aikana. Työryhmä esittää raportissa seuraavia toimenpide-ehdotuksia järjestöjen roolin kehittämiseksi kotouttamisen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa:

1) Lainsäädännölliset muutokset

- Kotouttamista säätelevän lainsäädännön kehittäminen siten, että kotouttamistoimintaan osallistuvien tahojen, mukaan lukien kolmas sektori, roolit ja vastuut on selkeästi määritelty sekä järjestöjen rahoitus turvattu
- Kotouttamislain soveltuvuusalan laajentaminen niin, että se kattaa kaikki maahanmuuttaneet, kuten perheenjäsenet jne.
- Kuntien palvelutuotantoa säätelevän lainsäädännön kehittäminen niin, että se kannustaa kuntia käyttämään palvelutuottajina myös järjestöjä
- Kotouttamislainsäädännön säädettyjen viranomaistoimijoita koskevien velvoitteiden toteutumisen seurannan tehostaminen lainsäädännöllisin ja laillisuusvalvonnan keinoin

2) Resurssien lisääminen ja rahoitusohjauksen selkeyttäminen

- Kotouttamistoimintaan tarkoitetun valtakunnallisen rahoituksen lisääminen
- Valtakunnallisen järjestötoimijat huomioonottavan kotouttamisstrategian laatiminen osana kotouttamisen puiteohjelmaa
- Rahoituksen koordinaation ja rahoituksen kriteerien selkeyttäminen sekä pelisääntöjen luominen sille, millaista kotouttamista edistävää toimintaa yleishyödylliset yhdistykset toteuttavat julkisella tuella
- Palkkatuen myöntämisperusteiden tarkistaminen siltä osin, kun järjestö saa samaan tehtävään valtion avustusta tai EU rahoitusta
- Viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen yhteistyön resursoiminen osana kansalaisvaikuttamisen toimintaohjelmaa sekä rahoitusohjauksen kautta tapahtuva eri toimijoiden välisen yhteistyön tukeminen
- Rasismin ja syrjinnän vastaisen toiminnan rahoituksen lisääminen järjestöille

3) Koulutustoiminnan kehittäminen ja järjestöjen voimaistaminen

- Kotouttamistoimintaa tekevien järjestöjen voimaistamiskoulutusten lisääminen etenkin järjestö-, hankehallinnointi- ja työnhyvinvointityön alueilla
- Viranomaistoimijoille suunnatun monikulttuurisuus- ja syrjinnän vastaisen koulutuksen kehittäminen osana julkisen hallinnon henkilöstökoulutusohjelmia
- Rasismin ja syrjinnän vastaisen kansalaiskasvatuksen kehittäminen osana koulujen valtakunnallista opetussuunnitelmaa yhteistyössä järjestökentän kanssa

4) Vaikutusmahdollisuuksien läpinäkyvyyden lisääminen ja tasavertaisen yhteistyön vahvistaminen

- Viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen yhteistyömuotojen, kuten kuulemiset ja yhteistyöryhmät jne., vaikuttavuuden näkyväksi tekeminen siten, että mukana olevat toimijat saavat realistisen kuvan toiminnan vaikuttavuudesta
- Yhteistyömuotojen kehittäminen tasavertaisen osallisuuden periaatteen mukaisesti asioiden valmistelun alusta lähtien
- Kotouttamispolitiikkaa linjaavan, toimivaltaa omaavan yhteistyöelimen (migration council) perustaminen julkisen hallinnon ja kolmannen sektorin väliin

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	5
2. MAAHANMUUTTAJATYÖTÄ TEKEVIEN JÄRJESTÖJEN ROOLI SUOMALAISESSA YHTEISKUNNASSA	6
2.1 Kansalaisjärjestöihin kohdistuvista odotuksista.....	6
2.2 Järjestöjen rooli ideaalitulanteessa kotoutumisen ja hyvien etnisten suhteiden edistämässä	7
3. JÄRJESTÖJEN ROOLI MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMISEN EDISTÄMISESSÄ JA OSALLISUUDEN LISÄÄMISESSÄ.....	8
3.1 Järjestöt kotouttajina ja osallistajina.....	8
3.2 Järjestöjen tuottamat kotoutumista edistävät palvelut	9
3.3 Hyviä käytäntöjä.....	10
3.4 Kotouttamista edistävän toiminnan rahoitukseen liittyvät kysymykset	11
3.5 Kansalaisjärjestöjen voimaistaminen kotouttamista edistävän toiminnan ylläpitäjänä	12
4. KANSALAIJÄRJESTÖJEN VAIKUTUSMAHDOLLISUUKSIEN LISÄÄMINEN JA VUOROVAIKUTUKSEN KEHITTÄMINEN VIRANOMAISTEN KANSSA.....	12
4.1 Kansalaisjärjestöjen vaikutusmahdollisuudet	12
4.2 Viranomaisten kanssa tehtävän yhteistyön nykytila ja kehittämistarpeet	13
4.3 Kansalaisjärjestön keskinäinen sekä kansainvälinen yhteistyö.....	14
5. JÄRJESTÖJEN ROOLI ETNISTEN SUHTEIDEN EDISTÄMISESSÄ.....	14
5.1 Hyvien etnisten suhteiden toteutumisen edellytyksistä	14
5.2 Kansalaisjärjestöjen työ etnisten suhteiden edistämiseksi.....	15
5.3 Rasismin vastaisen toiminnan rahoituksesta.....	16
6. TOIMENPIDE-EHDOTUKSET	17
7. LIITEET	18
Liite 1 Järjestöjen kotouttamisen ja etnisen yhdenvertaisuuden politiikka –työryhmän asettamispäätös.....	18
Liite 2 Workshop-seminaarin 27.11.2007 osallistujalista	20
Liite 3 Case-esimerkkejä järjestöjen kotoutumista edistävästä toiminnasta	22

Järjestöjen rooli hyvien etnisten suhteiden edistämässä sekä kotouttamisen kehittämisessä

1. JOHDANTO

Etnisten suhteiden neuvottelukunnan (ETNO) vuosien 2005–2008 toimintasuunnitelman mukaan ETNO:n tulisi pyrkiä lisäämään maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen järjestöjen osallistumista politiikan sisältöjen ja toimeenpanon kehittämiseen. ETNO:n työjaosto asetti 4.5.2007 *Järjestöjen kotouttamisen ja etnisen yhdenvertaisuuden politiikka* – työryhmän (katso liite 1), joka toimi vuoden 2007 loppuun. Työryhmän työskentelyyn osallistuvat ETNO:ssa edustettuina olevat maahanmuuttajajärjestöt. Lisäksi työryhmän kumppanuusjäseniksi kutsuttiin kolmen maahanmuuttajatyötä tekevän kansalaisjärjestön edustajat, jotka eivät kuulu Etnisten suhteiden neuvottelukuntaan.

Järjestöjen kotouttamisen ja etnisen yhdenvertaisuuden politiikka -työryhmän puheenjohtajana toimi Reet Nurmi Monika-Naiset liitto ry:stä, varapuheenjohtajana Ali Qassim Maahanmuuttajien tuki ry:stä, sihteerinä Pia Lindfors Pakolaisapu ry:stä sekä teknisenä sihteerinä ETNO:n sihteeri Nina Suorsa.

Työryhmän tehtäväksi määriteltiin valmistella maahanmuuttajajärjestöjen esitykset politiikkalinjauksiksi hyvien etnisten suhteiden ja kotouttamisen edistämiseksi Suomessa. Työryhmän esitykset otetaan huomioon työministeriön PUIKOT (etnisten suhteiden ja kotouttamisen puiteohjelma) -projektin työskentelyssä jonka yhteydessä valmistellaan valtakunnallinen etnisten suhteiden ja kotouttamisen puiteohjelma sekä etnisten suhteiden ja kotouttamisen seurantajärjestelmä. Lisäksi työryhmän ehdotuksia käsitellään ETNO:n kokouksessa 1.4.2008.

Työryhmän tehtävänantoa mukaillen *Järjestöjen kotouttamisen ja etnisen yhdenvertaisuuden politiikka* -työryhmä koosti toimikaudellaan käsillä olevan raportin maahanmuuttajatyötä tekevien järjestöjen toimenpide-ehdotuksista hyvien etnisten suhteiden ja kotouttamisen edistämiseksi Suomessa. **Raportti sisältää työryhmän esityksiä järjestöjen roolin kehittämiseksi kotouttamisen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseksi sekä yhteistyön lisäämiseksi eri toimijoiden kesken maahanmuuttopolitiikan toimeenpanossa.**

Raportissa esitetyt kehittämissuhteudet on kerätty haastattelemalla järjestötyöryhmän jäseniä sekä maahanmuuttajatyötä tekeviä järjestöjä. Lisäksi pyydettiin tietoja alueellisilta etnisten suhteiden neuvottelukunnilta, jotka vastasivat työryhmän lähettämään kyselyyn syksyn 2007 aikana. Työryhmä järjesti maahanmuuttajajärjestöille suunnatun workshop-seminaarin (katso liite 2) 27.11.2007 Säätytalolla ja raportissa hyödynnetään seminaarin ryhmätyöskentelyn tuloksia. Lisäksi raportissa on huomioitu järjestötyöryhmän ja PUIKOT- projektin yhteistapaamisessa esiin nousseita kysymyksiä. Raportin kirjoittamistyöstä on vastannut työryhmän asiantuntijasihteeri Panu Artemjeff sisäasiainministeriöstä, Pia Lindfors Pakolaisapu ry:stä sekä Jenni Tuominen ja Eeva Äärelä Monika-Naiset liitosta. Anna Leskinen on edustanut työryhmän varsinaisena jäsenenä Suomen Venäjänkielisten yhdistysten Liitto (FARO) ry:tä ja Irina Kapelian on edustanut Inkerikeskusta työryhmän varsinaisena jäsenenä.

2. MAAHANMUUTTAJATYÖTÄ TEKEVIEN JÄRJESTÖJEN ROOLI SUOMALAISESSA YHTEISKUNNASSA

2.1 Kansalaisjärjestöihin kohdistuvista odotuksista

Maahanmuuttajatyötä tekevien järjestöjen toimintaa on käsitelty viime vuosina erilaisissa julkaisuissa, eikä tässä raportissa pyritä yksityiskohtaiseen järjestökentän kuvaukseen. Esimerkiksi Miikka Pyykkösen (2007) väitöskirja *Järjestäytyvät diasporat: Etnisyys, kansalaisuus, integraatio ja hallinta maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa*, Mohsen Zakerin ja Minna Tuunaisen (2007) toimittama *Osaamiseen poluilla – maahanmuuttajien yhdistystoiminnan problematiikka* sekä Milla Rauhasen ja Tuomas Martikaisen (2006) tutkimus *Maahanmuuttajaprojektit: Hankkeet ja hyvät käytännöt* antavat hyvän kuvan suomalaisista maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuustyötä tekevistä järjestöistä, niiden toiminnasta sekä erilaisista maahanmuuttajiin liittyvistä projekteista.

Kansalaisjärjestöjen toiminta on ollut esillä lukuisissa yhteiskuntapoliittisissa toimintaohjelmissa ja järjestötyöhön kohdistuu tänä päivänä paljon erilaisia odotuksia. Toisaalta järjestöt nähdään vapaaehtoisuuteen perustuvina kansalaisyhteiskunnan toimijoina, joilla on tärkeä rooli ihmisten osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääjinä, ja toisaalta järjestöt nähdään asiantuntijaorganisaatioina, joiden oletetaan osallistuvan niin palvelutuotantoon kuin yhteiskuntapolitiikan suunnitteluunkin. Valtioneuvoston kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten edistämistä koskevan periaatepäätöksen (8.3.2007) mukaan kansalaisjärjestöt tuottavat suoraa ja epäsuoraa yhteiskunnallista hyötyä, vaikuttavat julkiseen toimintaan ja täydentävät julkista palvelutuotantoa silloin kun kaupallisella toiminnalla ei ole mahdollista tyydyttää yhteiskunnassa esiintyviä tarpeita. Periaatepäätöksen mukaan kansalaisjärjestöjen kuuleminen on olennainen osa yhteiskunnallisen osallistumisen vahvistamista ja järjestöjen pitäisi päästä osallistumaan hallinnon valmisteluelimiin niin varhaisessa vaiheessa kuin mahdollista.

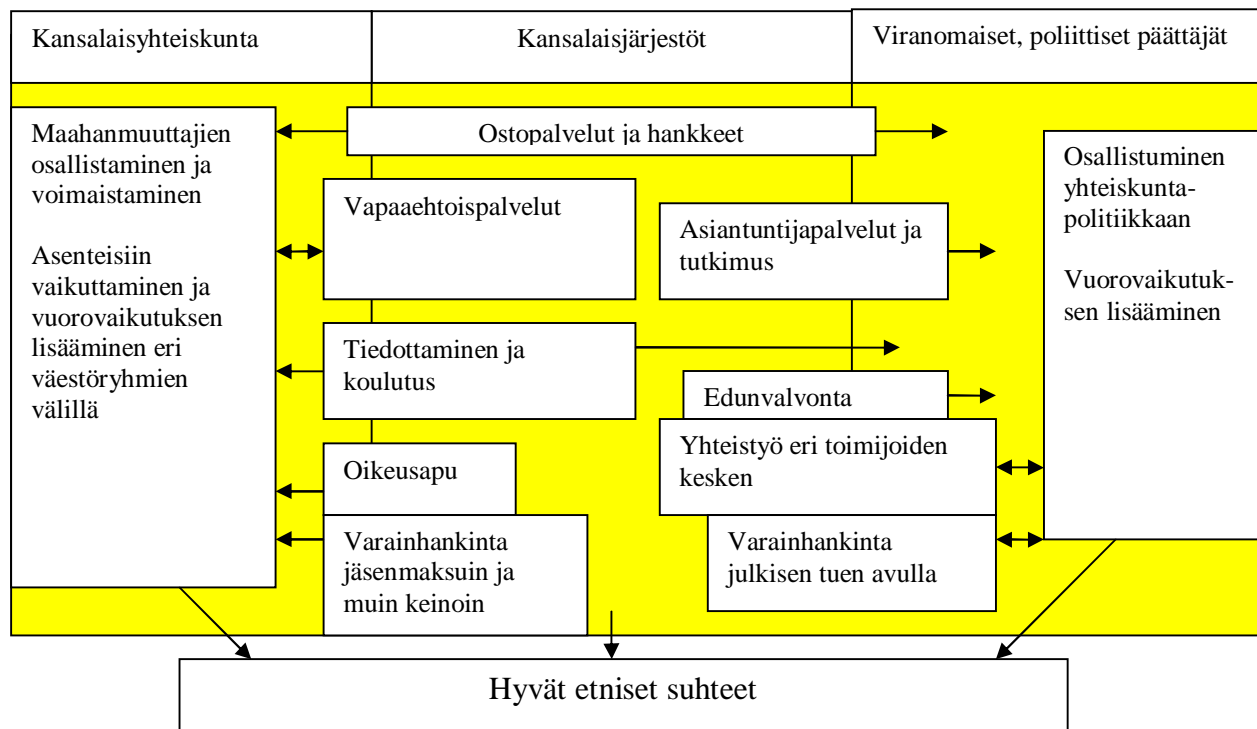
Kansalaisjärjestöjen roolin merkitystä on korostettu maahanmuuttopoliittisessa ohjelmassa lähinnä rasmin torjunnan sekä oman kulttuurin ylläpitämisen yhteydessä, mutta ei laajemmin kotoutumiseen liittyvissä kysymyksissä. Hallituksen maahanmuuttopoliittisen ohjelman politiikkalinjauksilla 14 ja 15 pyritään edistämään maahanmuuttajien osallisuutta, tuetaan mahdollisuuksia oman kulttuurin säilyttämiseen ja asetetaan tavoitteeksi nollatoleranssi rasmin ja etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän ehkäisyssä. Ohjelma painottuu viranomaiskäytäntöihin sekä viranomaisten maahanmuuttajille tarjoamiin palveluihin, eikä tältä osin korosta vuorovaikutuksellisuutta ja kotoutumisen kaksisuuntaisuutta.

2.2 Järjestöjen rooli ideaalitulanteessa kotoutumisen ja hyvien etnisten suhteiden edistämässä

Tässä raportissa maahanmuuttajatyötä tekevien järjestöjen¹ toimintaa tarkastellaan suhteessa kahteen keskeiseen päämäärään, jotka ovat maahanmuuttajien osallistaminen sekä yhteiskuntapolitiikkaan vaikuttaminen. Painopiste on järjestötoiminnassa, ei niinkään yksilöiden, näkökulmassa². Koska *Järjestöjen kotouttamisen ja etnisen yhdenvertaisuuden politiikka* -työryhmän tehtäväksi tuli valmistella maahanmuuttajajärjestöjen esitykset poliittikalinauksiksi hyvien etnisten suhteiden ja kotouttamisen edistämiseksi Suomessa, järjestöjen toimintaa tarkastellaan lisäksi kotouttamispalveluiden tuotannon, viranomaisten ja toisten järjestöjen kanssa tehtävän yhteistyön sekä etnisten suhteiden edistämisen näkökulmista. Taustalla on ajatus, jonka mukaan hyvien etnisten suhteiden toteutuminen edellyttää maahanmuuttajien osallisuuden tukemista, erilaisten vaikutuskanavien kehittämistä, maahanmuuttajien ja viranomaisten yhteistyön lisäämistä sekä onnistunutta kaksisuuntaista kotouttamispolitiikkaa, jossa kansalaisjärjestöillä on tärkeä rooli erilaisten palveluiden ja asiantuntijatiedon tuotannossa sekä väestöryhmien välisen vuorovaikutuksen lisäämisessä.

Kuvio: Järjestöjen rooli ideaalitulanteessa kotouttamisen ja hyvien etnisten suhteiden edistämässä sekä yhteiskuntapolitiikkaan vaikuttamisessa.

¹ Raportissa maahanmuuttajatyötä tekeville järjestöille tarkoitetaan maahanmuuttajajärjestöjen (maahanmuuttajien itsensä perustamat järjestöt) lisäksi kaikkia järjestöjä joiden toiminnan ydinajatuksena on maahanmuuttajien elinolojen parantaminen (mm. monikulttuurisuusjärjestöt, rasmin vastaiset järjestöt, maahanmuuttajataustaisten erikoisryhmien etua ajavat järjestöt kuten maahanmuuttajainisiin, -lapsiin tai nuoriin sekä vammaisiin erikoistuneet järjestöt)

² Yksilöiden vapaaehtoisen osallistumisen sijaan näkökulma on järjestöjen aktiivinen rooli maahanmuuttajien osallistamisessa.

Järjestöjen mahdollisuudet kuvatun kaltaiseen kokonaisvaltaiseen vaikuttamiseen ovat todellisuudessa

järjestökentän heterogeenisuuden ja resurssien puutteen vuoksi rajalliset. Vain isoilla järjestöillä on tähän edellytyksiä. Pienillä maahanmuuttajayhdistyksillä ei yleensä ole resursseja eikä välttämättä edes halua vapaaehtoistoiminnan ulkopuoliseen palvelutuotantoon, hankkeiden vetämiseen tai muuhun vaikuttamistyöhön. Siitä huolimatta pienten yhdistysten tekemällä työllä on merkitystä ihmisten arjessa ja niiden roolia kotouttamistoiminnan kokonaisuudessa ei pidä aliarvioida. Lisäksi tulisi kiinnittää huomiota siihen, että kaikki järjestöjen ylläpitämä toiminta ei välttämättä edistä ihmisten kotoutumista ja etnisiä suhteita vaan voi myös toimia tätä päämäärää vastaan.

Kansalaisjärjestöjen roolin uudelleenarviointi kotouttamisen ja etnisten suhteiden edistämiseksi edellyttää järjestökentän heterogeenisuuden huomioon ottavaa lähestymistapaa, jossa erikokoisten ja erilaisilla resursseilla toimivien järjestöjen toiminta ja siihen liittyvät haasteet tulevat huomioiduksi.

Edellä kuvattu malli, jossa järjestöt toimivat sekä osallisuuden että vaikuttamisen kanavina, on ideaalimalli, jota voidaan pitää päämääränä kun kehitetään kotouttamispolitiikkaa ja laajemmin osallistuvaa demokratiaa suomalaisessa yhteiskunnassa. Tähän ideaalin pyrkiminen edellyttää johdonmukaista strategiaa järjestötoiminnan tukemiseksi lainsäädännön, koulutuksen ja julkisen tuen keinoin. On kuitenkin hyvä pitää mielessä, että vapaa kansalaistoiminta on demokratian perusta, eikä palvelutuotantoajattelun liittäminen kansalaisjärjestöihin ole aina ongelmaton. **Kansalaisjärjestöjen kotouttamista edistävä toiminta perustuukin pääasiassa vapaaehtoiseen toimintaan.** Raportissa esille tuotavat ajatukset ja kehittämisehdotukset on kerätty erikokoisista maahanmuuttajatyötä tekevästä järjestöistä ja ne peilaavat suomalaisen järjestökentän erilaisia näkemyksiä järjestökentän nykytilasta, järjestöjen vaikuttamismahdollisuuksista ja järjestöjen roolin kehittämisestä kotoutumisen ja etnisten suhteiden edistämiseksi Suomessa.

3. JÄRJESTÖJEN ROOLI MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMISEN EDISTÄMISESSÄ JA OSALLISUUDEN LISÄÄMISESSÄ

3.1 Järjestöt kotouttajina ja osallistajina

Raportin haastatteluihin osallistuneet järjestöt pitävät rooliaan kotouttajina ja maahanmuuttajien osallistajina hyvin tärkeänä. Järjestöillä on heidän mukaansa erityisosaamista, jota hyödyntämällä kotoutumisen prosessi helpottuu. Kotoutumisen perustana pidetään eri väestöryhmien välistä dialogia ja vuorovaikutusta, mikä edellyttää sekä maahanmuuttajien että kantaväestön panosta ja asenteiden muutosta. Tässä työssä järjestöillä on merkittävä rooli välittäjinä ja sillanrakentajina. Järjestöjen kotouttamistoiminnan tavoitteena on tasavertainen kansalaisuus ja luonteva yhteisymmärrys kantasuomalaisien kanssa: Todellinen osallistuminen ja elämä uudessa yhteiskunnassa alkavat vasta kun maahanmuuttaja kokee itsensä tasavertaiseksi kansalaiseksi.

9(37)

Maahanmuuttotyötä tekevät yhdistykset voivat olla, ja usein ovatkin, hyvin monimuotoisesti mukana kotoutumisessa tukemalla maahanmuuttajien kiinnittymistä uuteen kotimaahan. Ne tarjoavat erilaisia palveluita, tietoa, neuvontaa, vertaistukea, koulutusta ja myös työllistävät maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä. Toimintaa ylläpidetään vapaaehtoistyön, jäsen- ja osallistumismaksurahoituksen, julkisen hanketuen, palveluiden myynnin ja muun varainhankinnan keinoin.

Järjestötoimintaa itsessään pidetään tärkeänä kotoutumisen edistäjänä. Se nähdään aktiivisen kansalaisuuden merkinä, joka viestii maahanmuuttajien omatoimisuudesta ja osallisuuden vahvistumisesta. Järjestötyön kautta suomalainen yhteiskuntajärjestelmä ja lainsäädäntö tulevat tutuiksi. Järjestöt toimivat myös maahanmuuttajien henkisenä turvapaikkana ja identiteetin vahvistajana. Tätä korostettiin erityisesti vanhojen vähemmistöjen, kuten tataari- ja juutalaisyhteisöjen keskuudessa. Heidän mukaansa yhteisöjen omilla järjestöillä on ollut keskeinen rooli kulttuurin, perinteiden sekä tasapainoisen identiteetin ylläpitämisessä. Kotoutumisen edellytyksenä pidettiin toisaalta riittävää olosuhteisiin mukautumista, joka syntyy toimeentulon hankinnan kautta, ja toisaalta oman kulttuurin ja identiteetin säilyttämistä, mikä lisää yhteenkuuluvuutta ja turvallisuuden tunnetta yhteisön sisällä. Tämä heijastuu positiivisesti koko yhteiskuntaan.

Joidenkin vastaajien mukaan maahanmuuttajien oma järjestötoiminta on tärkeä indikaattori tarkasteltaessa eri maahanmuuttajaryhmien kotoutumista. Mikäli järjestöt eivät itse kotoudu yhteiskuntaan ja luo suhteita eri toimijoihin, niillä ei ole edellytyksiä kotouttaa niissä toimivia yksilöitä. Pienillä yhden etnisen tai uskonnollisen ryhmän ympärille rakentuneilla yhdistyksillä voi olla toimintaa, joka päinvastoin korostaa ryhmän suhdetta lähtömaahan tai kulttuuriin ja eristää ryhmän jäseniä ympäröivästä yhteiskunnasta. Siksi olisi erityisen tärkeää että maahanmuuttajien omia järjestöjä otetaan laajasti mukaan kansalaisjärjestöjen yhteistyöhön ja verkostoihin. Toisten vastaajien mukaan maahanmuuttajaryhmiin liitettyä eristäytymisen uhkaa korostetaan jo liikaakin ja se kertoo heihin kohdistuvasta epäluottamuksesta ja ääriliikkeiden pelosta.

3.2 Järjestöjen tuottamat kotoutumista edistävät palvelut

Maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta säädetyn lain mukaan vastuu maahanmuuttajien kotoutumisen yleisestä kehittämisestä on sisäasiainministeriöllä (vuoden 2007 loppuun saakka työministeriöllä). Kunnilla on paikallistasolla yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisessa ja sitä edistävien palveluiden tarjoamisessa. Työvoimaan kuuluvien maahanmuuttajien osalta kotouttaminen kuuluu työvoimaviranomaisten tehtäviin. Todellisuudessa maahanmuuttajille tarjotut palvelut vaihtelevat alueittain eivätkä ne ole kaikkien saatavilla. Tällä on vastaajien mukaan vaikutusta maahanmuuttajien muuttamiseen maan sisällä ja he keskittyvät kuntiin joissa on palveluita lähellä.

Järjestöjen kotoutumista edistävät julkisella tuella rahoitettavat palvelut ovat lainsäädännön seurauksena (rahoitusohjauksen vuoksi) keskittyneet pääasiassa erityisryhmille suunnattuihin palveluihin. Järjestöjen erikoistumista, voimavarojen kohdentamista ja ydinosaamisen syventämistä tietyllä osa-alueella pidetään kuitenkin tärkeänä. Järjestöjen tuottamat erityispalvelut nähdään tärkeinä muun muassa siksi, että ne täydentävät kunnan tuottamia, ”katve-alueelle” jääviä palveluja. Erikoistumisen osa-alueita, joilla jo nyt on käynnissä monipuolista kotoutumista tukevaa toimintaa,

10(37)

ovat muun muassa suomen kielen- ja kansalaistaitojen opetus, syrjäytymisvaarassa olevien kotiäitien tavoittaminen ja erityispalvelut väkivallan uhrien auttamiseksi. Järjestöjen erityispalveluja ja ydinosaamista tulisi vastaajien mukaan edelleen jalostaa ja tuotteistaa, jotta niitä voidaan helpommin tarjota kunnille ostopalveluina. Lisäksi kuntien tulisi huomioida paremmin maahanmuuttajatyötä tekevien järjestöjen tarjoamia palveluita.

Erityisryhmien rinnalla järjestöyöntekijät korostavat kotoutumisprosessin kokonaisvaltaisuutta ja perheen hyvinvoinnin merkitystä. Järjestöillä voi olla keskeinen rooli koko perheen kotoutumisen tukena. Perheen eri jäsenille tulisi räätälöidä palveluja heidän erityistarpeidensa mukaisesti. Tämän lisäksi järjestöjen roolia korostetaan niin sanotussa. ennaltaehkäisevässä ja nopeaa puuttumista edellyttävässä kotouttamistoiminnassa, koska niillä on toimintansa kautta suora yhteys maahanmuuttajaväestöön ja yksittäisiin perheisiin. Toiminnalla voidaan tavoittaa myös ne maahanmuuttajat, jotka ovat asuneet Suomessa kauan, mutta eivät syystä tai toisesta saa ajankohtaista tietoa. Erityisenä haasteena mainitaan työvoimapoliittisten kotoutumistoimien ulkopuolelle jäävät henkilöt, kuten avioliiton kautta Suomen tulleet. Kotouttamistoimien tulisikin järjestöyöntekijöiden mukaan koskea kaikkia maahan muuttaneita riippumatta maahantulon perusteista.

Järjestöjen tuottamien palveluiden etuina pidetään muun muassa yksilöllisten lähtökohtien huomioimista sekä matalan kynnyksen toimintaperiaatteeseen pyrkimistä. Palveluita on esimerkiksi mahdollista saada omalla äidinkielellä. Lisäksi joidenkin maahanmuuttajien voi olla tietoa ja palveluita etsiessään helpompi ottaa yhteyttä järjestöön kuin viranomaiseen. Järjestöissä myös luodaan ja kokeillaan uusia kotouttamista edistäviä menetelmiä ja toimintatapoja. Erityisen tärkeänä pidetään sosiaalisen verkoston luomisen merkitystä.

3.3 Hyviä käytäntöjä

Kotoutumista edistävinä hyvinä käytäntöinä mainittiin muun muassa järjestöjen tarjoamat tukihenkilöpalvelut, leiri- ja virkistystoiminta, kerho- ja kohtaamispaikkatoiminta, maahanmuuttajille suunnattu turvakotitoiminta, omakielinen kieliopetus sekä matalan kynnyksen kielikurssit, joissa apuopettajina toimivat vapaaehtoiset, yhdistyksen suomenkieltä taitavat jäsenet (katso liite 3). Kielenoppiminen helpottuu, kun opetusta on antamassa samaa äidinkieltä puhuva, mutta Suomen kielessä edistyneempi puhuja. Järjestöjen tuottaman kieliopetuksen ei tulisi kuitenkaan korvata muuta kieliopetusta, vaan toimia pikemminkin niitä täydentävinä tukimuotoina.

Hyväksi käytännöksi on myös koettu esimerkiksi monikulttuurisen yhdistyksen järjestämät omakieliset alkuinfopäivät sekä järjestöjen ja viranomaisten yhteistyönä toteutetut virastoissa vierailut, joissa viranomaiset kertovat toiminnastaan maahanmuuttajille. Mikäli resurssit olisivat olemassa, voisi omakielinen neuvontapalvelu järjestön tuottamana jatkua myöhemmin ostopalveluna. Toimivana tapana pidettiin myös viranomaisille tukena toimivaa, etnisen yhdistyksen tuottamaa kulttuuritulkkipalvelua pakolaisten vastaanotossa.

Järjestöjen toteuttamia koulutuksia pidetään tärkeänä kotouttamista edistävänä toimintana. Koulutusta annetaan sekä valtaväestön että maahanmuuttajien keskuudessa, jolloin tarkoituksena voi olla esimerkiksi viranomaisten kulttuurituntemuksen parantaminen tai maahanmuuttajien oman järjestötoiminnan tukeminen ja opastaminen. Maahanmuuttajien omatoimisuutta tuetaan eri tavoin

11(37)

esimerkiksi työ-, opiskelu- ja työharjoittelupaikkojen etsinnässä. Myös työelämävalmiuksia parantavaa koulutusta on järjestetty eri puolella Suomea.

3.4 Kotouttamista edistävän toiminnan rahoitukseen liittyvät kysymykset

Kansalaisjärjestöjen kotoutumista edistävän toiminnan keskeiset ongelmat liittyvät järjestötyöntekijöiden mukaan rahoitusohjauksen, yhdistystoiminnan ja elinkeinon harjoittamisen välisen ristiriidan, rahoituskanavien sirpaleisuuden ja niukkuuden sekä rahoituksen jatkuvuuden ympärille liittyviin kysymyksiin. Koska kotouttamistoiminta on kuntien lakisääteinen tehtävä, toimintaan saatava julkinen rahoitus (etenkin raha-automaattiyhdistyksen kohdalla) ei voi kohdistua kotouttamistoimintaan yleensä, vaan se tulee kohdentaa erityisryhmille suunnattujen palveluiden tarjoamiseen³. Yleinen kotouttamista edistävä toiminta pitäisi siis tapahtua vapaaehtoistoiminnan puitteissa. Järjestötyön henkilöresursseja syö myös palkkatuen myöntämisperuste, joka heikentää valtion tai EU rahoitusta saavien järjestöjen mahdollisuuksia palkkatuen käyttöön.

Rahoitusohjauksella on suuri merkitys etenkin hankkeiden kautta tehtävään toimintaan, joka räätälöidään kunkin hankehaun kriteerien mukaan erityisryhmäkohtaiseksi. Tämä ei tue kotouttamisen edistämiseen tähtäävän perustoiminnan ylläpitämistä. Lisäksi hankerahoituskanavien sirpaleisuus vaikeuttaa kokonaisvaltaisen kotouttamistoiminnan suunnittelua, koska rahaa haetaan eri kriteerien mukaan useista pienistä rahoituslähteistä, jolloin toiminnan kokonaiskuva muuttuu hajanaiseksi. Hankerahoituksen määräaikaisuus vaikeuttaa niin ikään pitkäjänteisen kotouttamistoiminnan suunnittelua.

Ostopalveluiden osalta tilanne nähdään vähintäänkin haastavana. Vapaaehtoisvoimin pyörivän yhdistyksen resurssit ja toimintamahdollisuudet riittävät harvoin palveluiden kilpailuttamis- ja markkinointitaitoja edellyttävään palvelutuotantoon, ja tällaisten järjestöjen lukumäärä onkin vielä melko vähäinen. Vaikka resursseja ja taitoja olisi, palveluiden ostajista on pulaa. Kuntien halukkuutta ostaa palveluita järjestöiltä pidetään alhaisena eikä ostopalvelusopimuksia ole syntynyt järjestöjen toivomalla tavalla. Joidenkin vastaajien mukaan lainsäädäntöä pitäisi uudistaa niin, että se kannustaisi kuntia ostamaan kotouttamispalveluita myös järjestöiltä.

Monikulttuuristen järjestöjen ja maahanmuuttajatoimijoiden asiantuntijuuden kysyntä kasvaa jatkuvasti. Järjestöt tekevät laajasti ja monipuolisesti kotouttamista edistävää työtä ja toimivat muun muassa asiantuntijoina, kouluttajina, puhujina ja konsultteina lukuisissa yhteyksissä. Vaikka kansalaisjärjestöjen osallistumista pidetään tärkeänä, sen oletetaan perustuvan vapaaehtoisuuteen. Monet järjestötoimijat pitivät maahanmuuttajien ilmaisen työpanoksen ja asiantuntijuuden jatkuvaa hyväksikäyttämistä moraalittomana: Ammatillisuudesta pitäisi maksaa siinä missä muillekin. Korvausta ei yleensä uskalleta vaatia, koska pelätään aiheen jäävän muuten käsittelemättä kokonaan. Työstä maksettava taloudellinen korvaus nostaisi vastaajien mukaan maahanmuuttajien antaman työpanoksen arvoa ja viestisi tasa-arvoisesta kohtelusta suhteessa yhteistyökumppaneihin, kuten viranomaisiin, jolle samasta työstä maksetaan palkkaa.

³ Esimerkiksi RAY-avusteinen työ kohdistuu kotouttamislain ulkopuolella oleviin maahanmuuttajiin, joita ovat vanhuksat, lapset, nuoret, naiset ja muut syrjäytymisvaarassa olevat henkilöt. (katso Zakeri&Tuunainen 2007, 38)

12(37)

Riippuvuutta julkisesta rahoituksesta ei pidetty ongelmana järjestöaktiivien vastauksissa. Vastauksissa korostettiin vapaan kansalaistoiminnan periaatteen sijaan kolmannen sektorin merkitystä ihmisten hyvinvoinnin lisäämisessä sekä toimintaa tarvittavien resurssien niukkuutta. Koska kolmannelle sektorille on vastaajien mielestä merkittävä rooli maahanmuuttajien kotouttamisen edistämässä, tulisi tähän tarkoitukseen suunnattua julkista tukea lisätä lähivuosina reilusti.

3.5 Kansalaisjärjestöjen voimaistaminen kotouttamista edistävän toiminnan ylläpitäjänä

Maahanmuuttajatyötä tekeville järjestöillä on kyselyyn vastanneiden mukaan hyvin erilaiset lähtökohdat ja resurssit kotouttamista tukevan toiminnan ylläpitämiseen. Taloudellisten resurssien lisäksi tarvittaisiin toimintaa tukevaa koulutusta muun muassa järjestötyön, projektihallinnon ja rahoituskanavien tuntemuksen sekä työhyvinvoinnin kehittämiseksi. Osa vastaajista oli erityisen huolestuneita maahanmuuttajajärjestöjen mahdollisuuksista kilpailla julkisissa hankehauissa suomen kieltä paremmin taitavien suomalaisten yhdistysten kanssa. Myös suomalaisen järjestötyön ja lainsäädännön tuntemusta tulisi lisätä. Jotkut vastaajista korostivat kolmannen sektorin toimijoiden työssä jaksamiseen sekä työsuhteen epävarmuuteen liittyviä kysymyksiä. Mikäli sosiaalityön toimialaan kuuluvia, asiakastyötä vaativia erityispalveluita, esimerkkinä väkivallan uhrien auttaminen, huumeongelmaisten nuorten auttaminen jne., siirretään kolmannen sektorin tehtäväksi, tulisi järjestöissä työskentelevien ihmisten psykologisesta hyvinvoinnista pitää huolta, kuten julkisella puolella tehdään. Tällä hetkellä järjestöillä ei ole voimavaroja työhyvinvointitoiminnan ylläpitämiseen.

Kuntien roolia pidettiin keskeisenä järjestöjen voimaistamisessa. Kunnat voisivat nykyistä aktiivisemmin kutsua maahanmuuttajia mukaan toimintaansa erilaisten projektien ja hankkeiden ja muun toiminnan suunnitteluun. Näin luotaisiin osaamista kansalaisyhteiskuntaan ja tuettaisiin maahanmuuttajien osallisuutta paikallisella tasolla.

4. KANSALAIJÄRJESTÖJEN VAIKUTUSMAHDOLLISUUKSIEN LISÄÄMINEN JA VUOROVAIKUTUKSEN KEHITTÄMINEN VIRANOMAISTEN KANSSA

4.1 Kansalaisjärjestöjen vaikutusmahdollisuudet

Järjestöjen kautta tapahtuvaa vaikuttamista ja edunvalvontaa pidettiin hyvin tärkeänä maahanmuuttajatyötä tekevien järjestöjen näkökulmasta. Vastaajien mukaan maahanmuuttajien poliittiset oikeudet jäivät tällä hetkellä osittain toteutumatta - vain Suomen kansalaisilla on mahdollisuus äänestää eduskuntavaaleissa, eikä maahanmuuttajataustaisia kansanedustajia ole vielä eduskunnassa. Järjestöjen mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskuntapolitiikkaan pidettiin kuitenkin melko pieninä. Vaikuttamistyö edellyttää vastaajien mukaan vaikutusmahdollisuuksien tuntemusta ja motivaatiota, joita ei kaikissa yhdistyksissä suinkaan ole. Eri maista tulleiden ja erilaiset taustat omaavilla (mm. koulutus, uskonto) valmiudet toimia yhdistyksissä ja vaikuttamistyössä vaihtelevat. Myös vaikuttamiseen liittyvässä työssä käytettävä ”viranomaiskieli” nähtiin esteenä monien yhdistysten osalta.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Kotisivu	Sähköposti
Sisäasiainministeriö	Sisäasiainministeriö/ETNO				
Vuorikatu 20 A	PL 26	(09) 160 43415	010 60 43407	www.intermin.fi/ maahanmuutto	etno@intermin.fi
Helsinki	00023 Valtioneuvosto				

Keskeisinä vaikuttamisen kanavina pidettiin viranomaisten kanssa tehtävää yhteistyötä, erilaisten kampanjoiden ja median kautta vaikuttamista, ammattiyhdistyksiä sekä aktiivista kontaktia valtaväestöön. Erikoisilla ja erilaisilla resursseilla toimivilla järjestöillä on vastaajien mukaan hyvin erilaiset mahdollisuudet vaikuttaa. Lisäksi vaikutus- ja yhteistyömahdollisuuksien nähtiin vaihtelevan hyvinkin paljon eri puolella Suomea.

Järjestöjen ja etenkin maahanmuuttajien ääni pitäisi saada paremmin kuuluviin etenkin paikallistasolla. Tämä edellyttää asennemuutosta kuntaviranomaisten osalta ja lisää resursseja paikalliseen monikulttuurisuustyöhön alueilla, joissa maahanmuuttajia asuu. Pitkäjänteistä ja pysyvää yhteistyötä tulisi järjestötoimijoiden mukaan tavoitella myös varsinaisessa toiminnassa, ei vain hankkeitten puitteissa. Kunta voisi antaa järjestön tarjoamasta asiantuntijatyöstä korvauksen materiaalisena, esimerkiksi tarjoamalla tilan tai tukemalla laitehankinnoissa.

4.2 Viranomaisten kanssa tehtävän yhteistyön nykytila ja kehittämistarpeet

Viranomaisten kanssa tehtävää yhteistyötä pidetään tärkeänä, joskin ristiriitaisena toimintana. Suurimmalla osalla vastaajista oli selkeä huoli yhteistyön ja osallisuuden todellisesta vaikuttavuudesta ja aidon osallisuuden puutteesta. Kansalaisjärjestöjen, myös maahanmuuttajajärjestöjen, mielipidettä kysytään laajasti lausuntojen yhteydessä ja erilaisiin kuulemistilaisuuksiin osallistumisen muodossa. Epäselvää kuitenkin on, miten järjestöjen mielipiteet huomioidaan, vai huomioidaanko niitä mitenkään? Järjestöt tulisi ottaa huomioon jo asioiden, valmisteluvaiheessa, ei lopuksi antamaan lausuntoa valmiista tuotoksesta, jolloin vaikutusmahdollisuudet ovat hyvin vähissä. Yleinen järjestötoimijoiden kokemus olikin, että maahanmuuttajien mielipiteitä kysellään muodollisuuden, ei niinkään todellisen osallisuuden vuoksi. Viranomaisyhteistyön vaikuttavuutta pitäisi voida arvioida ja päätöksentekoprosessin läpinäkyvyyttä lisätä. Lisäksi yhteydenottoja tulee niin monesta suunnasta, että aina ei ole varma mihin tahoon tulisi ottaa yhteyttä, jos siihen on tarvetta. Maahanmuuttohallinnon keskittäminen yhteen ministeriöön nähtiin tältä osin hyvänä kehityksenä.

Järjestöjen ja viranomaisten tekemää yhteistyötä vaikeuttaa osallistumiseen tarvittavien henkilöresurssien puute sekä virka-aikana tapahtuva yhteistyö. Vapaaehtoistoiminnan varassa olevilla järjestöillä ei ole henkilöresursseja, jotka mahdollistaisivat osallistumisen viranomaisten järjestämiin työryhmiin ja kokouksiin. Näin on varsinkin, kun kokouksia järjestetään työajalla. Yhteistoimintaa pitäisi voida järjestää viikonloppuina, mutta se ei ole viranomaisten virka-aikaa. Sama koskee seminaareja ja muita tapahtumia. Pienet ja suuret järjestöt ovat vastaajien mukaan yhteistyössä eriarvoisessa asemassa, sillä vain isoilla järjestöillä on palkattua henkilökuntaa esimerkiksi hankkeiden tai muun rahoitusta saavan toiminnan puitteissa. Tasapuolinen yhteistyö edellyttäisi yhteistyön rahoitukseen satsaamista, jolloin asiantuntemustaan antaville järjestötoimijoille voitaisiin maksaa korvaus osallistumisesta ja työpanoksesta.

Viranomaisyhteistyön haasteeksi mainittiin myös järjestöjen edustavuuden ongelma. Mikäli samat järjestöt ja niissä toimivat aktiiviset henkilöt ovat vuodesta toiseen viranomaisten ”virallisina” yhteistyökumppaneina, vaarana on, että yhteistyö henkilöityy liikaa. Joidenkin vastaajien mukaan tarvitaan luonnollista vaihtelua yhteistyössä mukanaolevien järjestöjen, järjestöedustajien ja viranomaisten suhteen.

14(37)

Yhteistyön ongelmien korjaamiseksi mainittiin ajatus kolmannen sektorin ja julkisen hallinnon väliin perustettavasta yhteistyöelimestä (migration council), jolla olisi toimivaltaa maahanmuuttopolitiikan suunnittelun, toimeenpanon ja seurannan osalta. Yhteistyöelimen toimintaan osallistuisivat sekä keskeisten viranomaistahojen, että eri toimikausille valittavien maahanmuuttajia edustavien järjestöjen edustajat. Yhteistyöelin voisi myös vastata rahoitustoiminnan kokonaiskoordinaatiosta yhteistyössä eri rahoitusta antavien tahojen kanssa.

4.3 Kansalaisjärjestön keskinäinen sekä kansainvälinen yhteistyö

Maahanmuuttajatyötä tekevien järjestöjen keskinäistä yhteistyötä pidettiin tärkeänä, mutta kehittämistä vaativana alueena. Myös yhteistyömahdollisuuksien lisäämiseen suomalaisten asiantuntijajärjestöjen ja maahanmuuttajatyötä tekevien järjestöjen välillä tulisi panostaa nykyistä enemmän. Maahanmuuttajia koskevia asioita voitaisiin järjestötoimijoiden mukaan saada paremmin esiin, jos järjestöillä olisi enemmän yhteistyötä, yhteisiä päämääriä ja halua vaikuttaa yhdessä. Maahanmuuttajayhdistyskentän hajanaisuus, kilpailu varainhankinnassa ja keskinäiset erimielisyydet voivat koitua yhteistyön esteiksi ja tähän tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Järjestöyhteistyön kehittäminen edellyttäisi joidenkin vastaajien mukaan järjestöjen omilla ehdoilla toimivien yhteistyökanavien ja foorumien perustamista, joissa neuvoteltaisiin yhteisistä intresseistä. Lisäksi julkisella rahoitusohjauksella voisi olla isompi rooli yhteistyöhön kannustamisessa, mikäli esimerkiksi rahoituskriteereissä edellytettäisiin yhteistyötä toisten järjestöjen kanssa.

Kansainvälinen yhteistyö on järjestöaktiivien mukaan nousemassa yhä tärkeämmäksi vaikutuskanavaksi etenkin Euroopan unionin lainsäädäntöhankkeiden osalta. Suomalaisten järjestöjen pitäisi olla mukana myös kansainvälisessä vaikuttamistyössä. Yleensä järjestöillä ei ole varaa osallistua kansainvälisiin kokouksiin ja vaikuttamismahdollisuudet jäävät tältä osin käytännössä hyvin vähäisiksi. Suomalaisten kansalaisjärjestöjen osallistumista kansainväliseen järjestöyhteistyöhön voitaisiin vastaajien mukaan tukea esimerkiksi kansalaisyhteiskunta toimintaohjelman puitteissa.

5. JÄRJESTÖJEN ROOLI ETNISTEN SUHTEIDEN EDISTÄMISESSÄ

5.1 Hyvien etnisten suhteiden toteutumisen edellytyksistä

Hyvien etnisten suhteiden toteutuminen edellyttää järjestöaktiivien mukaan eri väestöryhmien keskinäistä vuorovaikutusta, joka lisää luottamusta ja tietoa eri ryhmien välillä. Suomalainen järjestötoiminnan kenttä tarjoaa mahdollisuuksia vuorovaikutukseen eri väestöryhmien kesken ja voi siten vaikuttaa ihmisten asenteisiin toisia ryhmiä kohtaan. Lisäksi tarvitaan lainsäädäntöä ja erilaisia palveluita (tuki- ja neuvontapalvelut), jotka tukevat ihmisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja puuttuvat syrjintään eri yhteiskunnan osa-alueilla, kuten työhönnotossa, koulutuksessa ja erilaisiin palveluihin pääsyssä.

Mikäli maahanmuuttajat eivät pääse osalliseksi työelämän ja muun yhteiskunnallisen toiminnan kautta tapahtuvaan kanssakäymiseen, heitä uhkaa eristäytyminen ja syrjäytyminen. Tämä on

15(37)

etnisten suhteiden kehittymisen kannalta huonoin vaihtoehto. Eristäytynyt ja taloudellisesti heikossa asemassa oleva väestönosa koetaan yleensä uhkana muun väestön keskuudessa ja tämä ruokkii negatiivisia ja rasistisia asenteita yhteiskunnassa. Jos maahanmuuttaneet pääsevät osalliseksi yhteiskunnan toimintaan ja kokevat olevansa hyödyksi, heidän suhtautuminen uuteen kotimaahan muodostuu myönteiseksi. Hyväksytyksi tuleminen edellyttää valtaväestön myönteistä asennetta uusiin tulokkaisiin, mikä ei yleensä ole itsestäänselvyys. Valtaväestön kielteinen asennoituminen voi koitua esteeksi maahanmuuttajien työllistymiselle, koulutukseen pääsulle ja laajemmin koko kotoutumisen onnistumiselle. Kielteisten asenteiden taustalla on vastaajien mukaan yleensä vähäisestä kanssakäymisestä johtuvaa tietämättömyyttä, etnosentrisyyttä ja erilaisuuden pelkoa. Toisaalta myös maahanmuuttajilla on usein puutteellisia tietoja ja taitoja uuden kotimaansa toimintatavoista, jolloin erilaisia väärintymmärryksiä ja poikkeavaa käyttäytymistä voi esiintyä. Asuntopolitiikka voi olla eristäytymistä vauhdittava tekijä, mikäli maahanmuuttajataustaiset ihmiset keskittyvät tietyille alhaisen vuokratason asuntoalueille, kuten on käynyt monilta osin Ranskassa, Saksassa, Ruotsissa ja osittain jo Suomessakin.

Koulutusta pidettiin toisena merkittävänä tapana vaikuttaa ihmisten asenteisiin. Koulun merkitys nähtiin keskeisenä etenkin nuorten asenteisiin vaikuttamisessa. Myös viranomaiset ja muut ammattiryhmät tarvitsevat koulutusta monikulttuurisen työyhteisön ja asiakastyön haasteista selviämiseen. Kansalaisjärjestöt voivat toimia merkittävänä tiedon lisääjinä erilaisten tiedotuskampanjoiden, koulutuksen ja muun viestinnän keinoin.

Maahanmuuttajien kohdalla valtaväestön kanssa tapahtuvan vuorovaikutuksen keskeisenä ongelmana pidettiin kielitaidottomuutta. Se koettiin merkittävänä toimintamahdollisuuksia rajoittavana tekijänä, joka voi koitua esteeksi ihmisten osallistumiselle ympäröivään vieraskieliseen yhteiskuntaan. Kieli-integraation vahvistaminen luo pohjaa etnisten ryhmien väliseen dialogiin, lisää keskinäistä ymmärrystä ja vähentää stereotyyppioita. Suomen kieltä osaavien maahanmuuttajanuorten keskuudessa ongelmaksi nähtiin myös niin sanottu ”kahden kulttuurin väliin jääminen”, jolloin heihin kohdistuu ristiriitaisia odotuksia perheen ja kaveripiirin suunnilta. Kanssakäyminen erilaista kulttuuritaustaa omaavien ikätovereiden kanssa voi muuttaa nuorten suhtautumista myös oman perheen perinteisiin ja synnyttää jännitteitä perheen vanhempien ja lasten välillä. Kieli-integraation ohella vastaajat korostivat maahanmuuttajien oman äidinkielen opetuksen merkitystä.

Maahanmuuttajien omaa järjestäytymistä pidettiin hyvin tärkeänä etnisten suhteiden kehittymiselle. Järjestäytymisen kautta eri ryhmillä on paremmat mahdollisuudet ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuriaan ja kulttuuri-identiteettiään.

5.2 Kansalaisjärjestöjen työ etnisten suhteiden edistämiseksi

ETNO:n järjestöryhmän laatimiin kysymyksiin vastanneet pitivät kansalaisjärjestöjä tärkeinä toimijoina etnisten suhteiden edistämisessä. Koska kansalaisjärjestöillä on tärkeä rooli ihmisten vapaa-ajan toiminnan ylläpitämisessä, ne myös tarjoavat erinomaisen kanavan eri taustoista olevien ihmisten kanssakäymisen lisäämiseen. Järjestöjen tarjoamissa liikunta-, kulttuuri- ja muissa palveluissa ihmiset kohtaavat toisiaan yhteisten harrastusten ja intressien parissa ja solmivat sosiaalisia verkostoja. Vertaistukitoiminta on erityisen tärkeää maahanmuuttajien keskuudessa ja sitä pidetään yhtenä kansalaisjärjestöjen vahvoista osaamisalueista. Joidenkin vastaajien mukaan

16(37)

maahanmuuttajuudesta voi tulla yksilöä leimaava ominaisuus joka syö itsetuntoa. Tämän takia vertaistuki on tärkeä ihmisten omanarvontuntua ja toimintakykyä ylläpitävä toimintamuoto.

Yleisen vapaa-ajan toiminnan ohella järjestöt toteuttavat erilaisia monikulttuurisuutta ja rasismiin vastaisuutta edistäviä toimintoja. Hyvinä käytäntöinä monikulttuurisen kanssakäymisen edistämistä mainittiin muun muassa järjestöjen ylläpitämät kansainväliset kohtaamispaikat (esim. Pori) ja erilaiset toimintamallit, kuten elävä kirjasto, jossa ihmisten on mahdollisuus lainata itselleen erilaista kulttuuritaustaa edustava ihminen. Ikäamu-toiminnassa ikääntyneet ja eri taustoista olevat ihmiset tekevät asioita yhdessä. Muita hyviä käytäntöjä ovat myös monikulttuuriset lasten ja nuorten toimintaryhmät (leikkikoulut, tanssiryhmät jne.), eri maiden ruokakulttuureihin pureutuvat ruuanlaittokurssit, monikulttuuriset liikunta- ja kulttuuriryhmät, kohtaamispaikat, naapurisovittelutoiminta, kansainvälisyyskasvatus jne. Maahanmuuttajanuorten koulussa pärjäämistä on yritetty parantaa tukihenkilötoiminnan avulla.

Rasismiin vastaisina toimina järjestöt toteuttavat tiedotuskampanjoita, ylläpitävät verkostoja, järjestävät koulutustilaisuuksia, tekevät tutkimuksia ja selvityksiä, auttavat ja neuvovat rasismiin uhreja sekä pyrkivät osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun. Rasismiin uhriksi joutuneiden kohdalla yhteydenotto järjestötoimijoihin voi olla joissa tapauksissa helpompaa kuin esimerkiksi poliisien puoleen kääntyminen. Rasismien uhreille tarkoitettu neuvonta onkin esimerkiksi Ruotsissa annettu alueellisille syrjinnän vastaisille toimistoille (anti-diskrimineerings byro), joiden toiminnasta vastaavat paikalliset kansalaisjärjestöt. Asenteisiin vaikuttaminen, tiedon lisääminen sekä sovittelutoiminta ovat useiden järjestöjen tärkeitä toimia. Erilaisia koulutus- ja tiedotuskampanjoita on tehty lukuisten järjestöjen toimesta ympäri Suomea. Esimerkkinä voi mainita Punaisen ristin *Tee ympäristöteko, luovu ennakkoluuloistasi –kampanja*, Suomen pakolaisavun *Learning by experience- kansainvälisyyskasvatushanke*, Allianssin *Kaikki erilaisia, kaikki samanarvoisia –kampanja* jne.

5.3 Rasismiin vastaisen toiminnan rahoituksesta

Rasismiin torjunta on tärkeä osa etnisten suhteiden edistämistä, mutta vastaajien mukaan siihen on tarjolla hyvin vähän julkista rahoitusta. Opetusministeriön monikulttuurisuuden edistämiseen ja rasismiin vastaiseen työhön tarkoitettun avustuksen lisäksi rahoitusta voi hakea epäsuorasti joiltain kunnilta tai kansainvälisten ohjelmien yhteydessä esimerkiksi EU:lta. Tilanne on erikoinen sillä valtiovalta on korostanut hyvien etnisten suhteiden tärkeyttä ja asiaa koskevia toimenpide-ehdotuksia on jo useampia, kuten periaatepäätös hallinnon toimenpiteistä suvaitsevaisuuden lisäämiseksi ja rasismiin ehkäisemiseksi (6.2.1997) sekä hallituksen etnisen syrjinnän ja rasismiin vastainen toimintaohjelma (22.3.2001). Vaikka rasismiin torjuntaa pidetään tärkeänä, toiminnan rahoitus pysyy pienenä. Tämä vähentää järjestöjen toimintamahdollisuuksia rasismiin vastaisen työn osalta. Rahoitukselle olisi hyvä tehdä jotain, mikäli asenneilmapiirin muutosta halutaan oikeasti tukea.

6. TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

Edellä esitetyt näkökulmat huomioiden ETNO:n järjestöjen kotouttamisen ja etnisen yhdenvertaisuuden politiikka -työryhmä esittää seuraavia toimenpide-ehdotuksia, joilla pyritään järjestöjen roolin kehittämiseen kotouttamisen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseksi sekä yhteistyön lisäämiseen eri toimijoiden kesken maahanmuuttopolitiikan toimeenpanossa:

1) Lainsäädännölliset muutokset

- Kotouttamista säätelevän lainsäädännön kehittäminen siten, että kotouttamistoimintaan osallistuvien tahojen, mukaan lukien kolmas sektori, roolit ja vastuut on selkeästi määritelty sekä järjestöjen rahoitus turvattu
- Kotouttamislain soveltuvuusalan laajentaminen niin, että se kattaa kaikki maahanmuuttaneet, kuten perheenjäsenet jne.
- Kuntien palvelutuotantoa säätelevän lainsäädännön kehittäminen niin, että se kannustaa kuntia käyttämään palvelutuottajina myös järjestöjä
- Kotouttamislaissa säädettyjen viranomaistoimijoita koskevien velvoitteiden toteutumisen seurannan tehostaminen lainsäädännöllisin ja laillisuusvalvonnan keinoin

2) Resurssien lisääminen ja rahoitusohjauksen selkeyttäminen

- Kotouttamistoimintaan tarkoitetun valtakunnallisen rahoituksen lisääminen
- Valtakunnallisen järjestötoimijat huomioonottavan kotouttamisstrategian laatiminen osana kotouttamisen puiteohjelmaa
- Rahoituksen koordinaation ja rahoituksen kriteerien selkeyttäminen sekä pelisääntöjen luominen sille, millaista kotouttamista edistävää toimintaa yleishyödylliset yhdistykset toteuttavat julkisella tuella
- Palkkatuen myöntämisperusteiden tarkistaminen siltä osin, kun järjestö saa samaan tehtävään valtion avustusta tai EU rahoitusta
- Viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen yhteistyön resursoiminen osana kansalaisvaikuttamisen toimintaohjelmaa sekä rahoitusohjauksen kautta tapahtuva eri toimijoiden välisen yhteistyön tukeminen
- Rasismien ja syrjinnän vastaisen toiminnan rahoituksen lisääminen järjestöille

3) Koulutustoiminnan kehittäminen ja järjestöjen voimaistaminen

- Kotouttamistoimintaa tekevien järjestöjen voimaistamiskoulutusten lisääminen etenkin järjestö-, hankehallinnointi- ja työnhyvinvointityön alueilla
- Viranomaistoimijoille suunnatun monikulttuurisuus- ja syrjinnän vastaisen koulutuksen kehittäminen osana julkisen hallinnon henkilöstökoulutusohjelmia
- Rasismien ja syrjinnän vastaisen kansalaiskasvatuksen kehittäminen osana koulujen valtakunnallista opetussuunnitelmaa yhteistyössä järjestökentän kanssa

4) Vaikutusmahdollisuuksien läpinäkyvyyden lisääminen ja tasavertaisen yhteistyön vahvistaminen

- Viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen yhteistyömuotojen, kuten kuulemiset, yhteistyöryhmät jne. vaikuttavuuden näkyväksi tekeminen siten, että mukana olevat toimijat saavat realistisen kuvan toiminnan vaikuttavuudesta
- Yhteistyömuotojen kehittäminen tasavertaisen osallisuuden periaatteen mukaisesti asioiden valmistelun alusta lähtien
- Kotouttamispolitiikkaa linjaavan, toimivaltaa omaavan yhteistyöelimen (migration council) perustaminen julkisen hallinnon ja kolmannen sektorin väliin

7. LIITEET

Liite 1 Järjestöjen kotouttamisen ja etnisen yhdenvertaisuuden politiikka –työryhmän asettamispäätös

Järjestöjen kotouttamisen ja etnisen yhdenvertaisuuden politiikka -työryhmän asettaminen

Etnisten suhteiden neuvottelukunta on kokouksessaan 20.3.2007 hyväksynyt toimintasuunnitelmansa vuodelle 2007 ja alkuvuodelle 2008. Tämän jälkeen nykyisen neuvottelukunnan toimikausi päättyy. Toimintasuunnitelman mukaisesti ETNO muun muassa pyrkii lisäämään maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen järjestöjen osallistumista politiikan sisältöjen ja toimeenpanon kehittämiseen.

ETNO:n työjaosto asettaa *Järjestöjen kotouttamisen ja etnisen yhdenvertaisuuden politiikka* –työryhmän. Sen tehtävänä on valmistella maahanmuuttajajärjestöjen esitykset politiikkalinjauksiksi hyvien etnisten suhteiden ja kotouttamisen edistämiseksi Suomessa. Työryhmän esitykset otetaan huomioon muun muassa työministeriön PUIKOT (Etnisten suhteiden ja kotouttamisen puiteohjelma) –projektin työskentelyssä. Projektissa valmistellaan 31.12.2007 mennessä valtakunnallinen etnisten suhteiden ja kotouttamisen puiteohjelma sekä etnisten suhteiden ja kotouttamisen seurantajärjestelmä.

Työryhmä toimii 31.12.2007 saakka. ETNO:n työjaosto päättää yksityiskohtaisemmin työryhmän tehtävistä. Työryhmään kutsutaan jäseniksi ETNO:ssa edustettuina olevat maahanmuuttajajärjestöt. Työryhmä valitsee keskuudestaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja sihteerin/sihteerit. ETNO:n sihteeri toimii työryhmän teknisenä sihteerinä. Työryhmän kumppanuusjäseniksi kutsutaan kolme sellaisen kansalaisjärjestön edustajaa, joiden toiminta liittyy maahanmuuttopolitiikkaan.

Työryhmä voi tarvittaessa täydentää kokoonpanoan asiantuntijoilla ja erittäin suurilla maahanmuuttajaryhmillä tai kuulla asiantuntijoita valitsemisissaan teemoissa. Työryhmä voi myös järjestää esimerkiksi temaattisia workshop –muotoisia seminaareja.

ETNO:n vuoden 2007 budjetissa on työryhmän työhön varattu 1.000 euroa.

Työryhmän *jäseniksi* nimetään:

Inkerikeskus ry:

Sanna Heimala (varajäsen: Irina Kapelian)

Monika Naiset liitto ry:

Reet Nurmi (varajäsen: Jenni Tuominen)

Suomen Islam-seurakunta (suomalainen tataariyhteisö):

Behiye Samaletdin (varajäsen: Okan Daher)

Suomen virolaisten liitto ry:

Rain Ots (varajäsen: Elvi Sirkel)

Helsingin Juutalainen seurakunta:

Dan Kantor (varajäsen: Daniel Weintraub)

Tampereen maahanmuuttajayhdistykset:

Abdulkadir Hashi (varajäsen: Mustafa Kara)

Suomen pakolaisapu:

Pia Lindfors

Kasvattajat rauhan puolesta:

Pia Hakkari

Suomen Caritas:

Maiju Virtanen

Työryhmää voidaan myöhemmin täydentää Maahanmuuttajien Tuki ry:n, Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto ry:n, AFAES ry:n sekä South Sudanese Organization In Finland:in edustajilla mikäli ne ilmoittavat edustajansa nimen.

Helsingissä 4.5.2007
ETNO:n työjaoston puolesta

Meri-Sisko Eskola
Työjaoston puheenjohtaja

Jakelu: ETNO:n jäsenet
Työryhmän jäsenet
Muiden ETNO:n työryhmien puheenjohtajat ja sihteerit

Tiedoksi: Markku Wallin/TM

Liite 2 Workshop-seminaarin 27.11.2007 osallistujalista

AIKA Tiistai 27.11.2007 klo 9.30-15.15
 PAIKKA Säätytalo, Snellmaninkatu 9-11, Helsinki

TYÖRYHMÄT

TYÖRYHMÄ I

Maahanmuuttajajärjestöjen rooli kotouttamispalveluissa ja maahanmuuttajien osallisuuden lisäämisessä

TYÖRYHMÄ II

Kansalaisjärjestöjen vaikutusmahdollisuuksien lisääminen maahanmuuttopolitiikassa ja vuorovaikutuksen kehittäminen viranomaisten kanssa

TYÖRYHMÄ III

Maahanmuuttajajärjestöjen rooli etnisten suhteiden edistämässä

27.11. Osallistuja (x)	Nimi	Järjestö	Työryhmä
	Paul Abbey	Keski-Suomen Afrikkayhdistys	
	Henri Alho	Liikuntaa ja kulttuuria kansainvälisesti ry	TYÖRYHMÄ I
	Panu Artemjeff	TM	TYÖRYHMÄ III
	Evgenia Ganzhinova	Arbor Mundi ry	TYÖRYHMÄ II
	Natalie Gerbert	Monika - Naiset liitto ry	TYÖRYHMÄ I
	Janette Grönfors	Nevo Roma ry	TYÖRYHMÄ II
	Burhan Hamdon	Hakunilan kansainvälinen yhdistys ry	TYÖRYHMÄ I
	Laine Huttunen	Inkerikeskus ry	TYÖRYHMÄ II
	Ville Häkkinen	African and African European Association Ry (AFAES ry)	TYÖRYHMÄ III
	Vesa Jaakola	Ulkoasiainministeriö	TYÖRYHMÄ III
	Yuko Kametani	Vantaan Järjestörinki ry	TYÖRYHMÄ I
	Irina Kapelian	Inkerikeskus	TYÖRYHMÄ I
	Svetlana Kauhanen	Pohjois-Suomen alue-etno/Etnika Kainuu ry	TYÖRYHMÄ II
	Eila Klykova	Inkerikeskus	
	Hanna Kukkonen	Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto	TYÖRYHMÄ III
	Juri Kurhinen	Helsingin kotouttamisyhdistys Alternatiivi ry ja KD	TYÖRYHMÄ II
	Ludmila Kämärä	Arbor Mundi ry	TYÖRYHMÄ I
	Pirve Lapiolahti	Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty	TYÖRYHMÄ II
	Svetlana Lehtinen	Mozaika ry Venäläis-suomalainen klubi Vantaalla	TYÖRYHMÄ II

	Anna Leskinen	FARO ry	TYÖRYHMÄ II
	Matti Leskinen	Itä-Suomen Alue-etno	
	Hilja Leusko	Inkerikeskus	
	Pia Lindfors	Suomen pakolaisapu	TYÖRYHMÄ II
	Lokman Zahrai	FinKurd ry	TYÖRYHMÄ II
	Maili Malin	MLL lasten ja nuorten kuntoutussäätiö	TYÖRYHMÄ I
	Kaveh Mirfakhraei	SONDIP – Varsinais-Suomen monikulttuuristen yhdistysten	TYÖRYHMÄ III
	Zakeri Mohsen	Suomen Pakolaisapu ry	TYÖRYHMÄ I
	Tarja Monto	Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry	TYÖRYHMÄ I
	Raya Mudie	SONDIP ry. ja YHDESSÄ YHDISTYS ry.	
	Krista Murto	3V-hanke/V-S TE-keskus	TYÖRYHMÄ I
	Reet Nurmi	Monika-Naiset liitto ry	TYÖRYHMÄ II
	Marianne Nylund	Helsingin yliopisto	TYÖRYHMÄ II
	Ali Qassim	Maahanmuuttajien tuki ry	TYÖRYHMÄ III
	Anna Piskonen	Monika-Naiset liitto ry	TYÖRYHMÄ II
	Maija-Liisa Pohjolainen	Arbor Mundi ry	TYÖRYHMÄ I
	Sanna Rekola	Kepa ry	TYÖRYHMÄ II
	Jouni Saarelainen	Suomen Mielenterveysseura	TYÖRYHMÄ I
	Sabah Abbas Ali	Suomalais-kurdilainen ystävyyssseura ry	TYÖRYHMÄ III
	Selim Selimi	Albaaniyhdistys Bashkimi ry	TYÖRYHMÄ I
	Siina Siltanen	YHDESSÄ-yhdistys ry.	TYÖRYHMÄ I
	Tatjana Sundgren	Arbor Mundi ry	TYÖRYHMÄ II
	Suorsa Nina	ETNO	
	Radu Szekeley	KAMUT Kansalliset maahanmuuttajat Ry	TYÖRYHMÄ II
	Natalia Säkki	Mozaika ry Venäläis-suomalainen klubi Vantaalla	TYÖRYHMÄ I
	Jenni Timonen	Monikulttuurisuusyhdistys Fammilia Club ry	TYÖRYHMÄ III
	Jenni Tuominen	Monika-Naiset liitto ry	TYÖRYHMÄ I
	Eeva Äärelä	Monika-Naiset ry.	tutkija

Liite 3 Case-esimerkkejä järjestöjen kotoutumista edistävästä toiminnasta

LIITE 3

Järjestöjen rooli kotouttamispalveluiden tuottajina

1. VALTAKUNNALLISET JÄRJESTÖT

Pakolaisneuvonta ry on kansalaisjärjestö, joka antaa oikeudellista apua ja neuvontaa turvapaikanhakijoille, pakolaisille ja muille ulkomaalaisille Suomessa. Yhdistys on perustettu 1988 ja sillä on toimistot Helsingissä, Kouvolassa, Oulussa ja Vaasassa. Toiminnan piiriin kuuluvat oikeusapu ja asiantuntijoiden palvelut. Pakolaisneuvonta ry antaa oikeudellista apua turvapaikkaprosessin alkuvaiheessa. Järjestö avustaa turvapaikanhakijoita säilöönnotto-oikeudenkäynneissä ja hoitaa turvapaikka-asioissa valituksia tuomioistuimiin. Pakolaisneuvonnasta maahanmuuttaja saa myös yleisoikeudellisia neuvoja ja myös viranomaisia neuvotaan ulkomaalaislainsäädäntöön liittyen. Lisäksi yhdistys toimii turvapaikanhakijoiden, pakolaisten ja muiden maahanmuuttajien aseman parantamiseksi Suomessa sekä seuraa Euroopan unionin turvapaikka- ja pakolaispolitiikan kehitystä. Lisätietoja www.pakolaisneuvonta.fi

Monika-Naiset liitto ry - monien kulttuurien naiset yhteistyössä on eri etnisiin ryhmiin kuuluvien naisjärjestöjen kattojärjestö, joka on toiminut vuodesta 1998 lähtien. Monika-Naiset liitto ry työskentelee moniarvoisen ja turvallisen yhteiskunnan puolesta. Liitto toimii kansallisesti ja kansainvälisesti vaikuttajana ja asiantuntijana maahanmuuttajataustaisiin naisiin ja – lapsiin liittyvään väkivaltaan, monikulttuurisuuteen, etniseen yhdenvertaisuuteen ja kotouttamiseen liittyvissä kysymyksissä. Järjestö ehkäisee maahanmuuttajien syrjäytymistä ja edistää heidän kotoutumistaan. Liitto kehittää ja tarjoaa erityispalveluja maahanmuuttajanaيسille ja – lapsille. Lisäksi se harjoittaa tiedotus- ja koulutustoimintaa.

Monika-Naiset liitto ry on lajissaan ensimmäinen ja toistaiseksi ainoa, joten se on ainutlaatuinen järjestö. Järjestön keskuustoimisto sijaitsee Helsingissä. Alueelliset piiritoimistot ovat Vantaalla, Turussa, Kemi-Torniossa, Kajaanissa, Mikkelissä ja Oulussa.

Monika-Naiset liiton jäsenjärjestötoiminnan tavoitteena on 1) kehittää jäsenjärjestöjen verkostotoimintaa pyrkien tavoittamaan syrjäytyneitä tai sen vaarassa olevia naisia; 2) lisätä maahanmuuttajien tietoisuutta kansalaisjärjestötoiminnan ja vapaaehtoistyön mahdollisuuksista; 3) vaikuttaa maahanmuuttajapolitiikkaan, lisätä maahanmuuttajien kansalaistaitoja ja tasa-arvoista osallistumista suomalaiseen järjestötoimintaan; 4) edistää tiedotustoiminnan avulla maahanmuuttajien kotoutumista Suomeen; 5) maahanmuuttajien, erityisesti naisten, henkisen ja fyysisen jaksamisen turvaaminen ja motivaation ylläpitäminen; 6) edistää oman kielen ja kulttuurin vaalimista positiivisena voimavarana; 7) lisätä järjestöjen välistä yhteistyötoimintaa viranomaisten ja kuntasektorin toimijoiden kanssa valtakunnallisesti ja 8) kehittää ja tarjota palveluja väkivaltaa kokeneille maahanmuuttajanaيسille ja -lapsille. Liitto on mm. *Equal Rights – Equal Voices of Migrant Women* – EU-verkoston Suomen edustaja ja verkoston johtoryhmän jäsen. Lisätietoja www.monikanaiset.fi

FARO ry, Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto ry, toimii Suomen venäjänkielisen väestön kansalaisjärjestöjen vapaana ja avoimena yhteistyöelimenä, edistää venäjänkielisen väestön kielellisiä, kulttuurisia, oikeudellisia, uskonnollisia ja sosiaalisia intressejä, valvoo väestöryhmän etuja ja oikeuksia sekä hoitaa muita väestöryhmän erityiskysymyksiä, tekee aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja viranomaisille ja yhteiskunnallisille organisaatioille Suomen venäjänkielistä väestöä koskevissa asioissa. FARO tukee jäsenjärjestöjensä toimintaa ja antaa neuvontapalveluja. Lisäksi liitto harjoittaa julkaisu- ja tiedotustoimintaa. Lisätietoja www.faror.com

Suomen Pakolaisapu ry on kansainvälisen pakolaistyön asiantuntija, jonka tärkein tehtävä on edistää pakolaisten ja paluumuuttajien perusoikeuksia. Pakolaisapu on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton, Suomen ainoa kansainvälisiin pakolaiskysymyksiin erikoistunut järjestö. Vuonna 1965 perustettu järjestö on YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n läheisin yhteistyökumppani Suomessa. Pakolaisavulla on tällä hetkellä 24 jäsenjärjestöä ja noin 500 henkilöjäsentä. Jäsenjärjestöjen kautta toiminnassa on mukana kymmeniä tuhansia suomalaisia.

Pakolaisavun työ kotimaassa on tiedotus-, koulutus- ja sosiaalityötä. Pakolaisavun tiedotustoiminta taustoittaa kansainvälistä pakolaisuutta ja sitä synnyttäviä tilanteita sekä herättää keskustelua pakolaisuudesta ja pakolaisten elämästä kriisialueilla ja Suomessa.

Suomen Pakolaisavun tekemän monikulttuurisuus- ja globaalikasvatuksen kohderyhminä ovat niin eri opintoasteiden oppilaat kuin esimerkiksi opettajat, ja toisaalta sekä kantaväestö että maahanmuuttajat. Koulutus on tärkeä osa myös pakolaisten ja maahanmuuttajien suomalaiseen yhteiskuntaan integroitumista edistävää työtä. Syrjäytymistä ennaltaehkäisevää, ja niin yksilöitä kuin myös pakolais- ja maahanmuuttajayhteisöjä voimaistavaa työtä tehdään mm. kehittämällä maahanmuuttajajärjestöjä ja maahanmuuttajien suosimia asuinalueita sekä tukemalla yksilöitä vertaistuen keinoin.

Ulkomailla työ on pakolaisleirien asukkaiden ja paluumuuttajayhteisöjen tukemista, ammatillista koulutusta ja aikuisten lukutaito-opetusta. Hanketoimintaa Pakolaisavulla on tällä hetkellä konfliktierkeillä alueilla Liberiassa, Sierra Leonessa ja Ugandassa.

2. NEUVONTAPALVELUT

Monika-Naiset liitto ry kehittää ja tarjoaa erityispalveluja väkivaltaa kokeneille maahanmuuttajanaisille ja – lapsille. Toimintaa varten on perustettu matalan kynnyksen palvelupisteitä. Voimavarakeskukset toimivat Helsingissä, Vantaalla, Turussa ja Kemi-Torniossa. Palveluja tarjotaan 18–20 eri kielillä.

Voimavarakeskusten päätavoitteena on tarjota helposti saatavia, matalan kynnyksen kriisipalveluja väkivaltaa kokeneille maahanmuuttajanaisille ja -lapsille, saada väkivaltakierre loppumaan ja tukea naisen itsenäistä toimintakykyä ja

24(37)

elämänhallintataitoja. Muita tavoitteita ovat maahanmuuttajanaisten ja heidän lastensa syrjäytymisen ehkäisy, väkivallan uusiutumisen ehkäisy sekä maahanmuuttajanaisten ihmisoikeuksien toteutumisen ja kotoutumisen edistäminen. Uusia haasteita auttamistyössä ovat kunniaan liittyvä väkivalta ja ihmiskauppa.

Voimavarakeskuksen työmuodot:

- Vastaanotto väkivaltaa kokeneille maahanmuuttajanaيسille ja lapsille
- Oikeudellinen neuvonta, tukihenkilötoiminta, ohjaaminen peruspalveluihin
- Naisten voimavaraistaminen vertaistukiryhmissä, oman elämänhallinnan ylläpitäminen

Lisätietoja www.monikanaiset.fi

Inkerikeskus ry on vuonna 1995 perustettu neuvonta- ja toimintakeskus inkerinsuomalaisille paluumuuttajille ja heidän perheilleen. Inkerikeskuksen toiminta tukee laissa edellytettyä kotoutumisprosessia koulutuksen, neuvonnan, työhönohjauksen, oman kulttuurin ja harrastotoiminnan avulla. Inkerikeskuksen asiakkaita palvelee suomen, venäjän ja viron kielellä. Inkerikeskus toimii paikkana, josta saa apua, neuvoja ja ohjausta työelämään. Keskukseen voi tulla opiskelemaan, viettämään vapaa-aikaa ja harrastamaan. Inkerikeskus ry ei paitsi järjestä kansalaistoimintaa paluumuuttajille vaan myös aktiivisesti työllistää 15–20 henkilöä.

Inkerikeskuksen toimintaan kuuluu useita osa-alueita maahanmuuttajien työllistämisen lisäksi. Keskus järjestää kurseja ja koulutusta esimerkiksi eritasoisia suomen kielen kurseja sekä taidekursseja. Myös erilaisilla projekteilla pyritään tukemaan kotoutumisprosessia. Osaamispankki toimii välittäjänä työnhakijoiden ja erityisesti venäjän- tai viron taitoista työvoimaa ja heidän kulttuurista asiantuntemustaan tarvitsevien suomalaisten yritysten välillä. Osaamispankki on perustettu huhtikuussa 2006.

Keskuksen toiminta-ajatuksena on kolme teemaa: 1) kotoutuminen ja suomalaisuuden tukeminen, 2) syrjäytymisen ehkäiseminen ja 3) inkeriläisten juurten lujittaminen. Toimintamuotoja ovat neuvonta- ja tiedotuspalvelut, kodin ja koulun yhteistyö, Osaamispankki, koulutus- ja kurssitoiminta, leiri- ja virkistystoiminta, kulttuuritoiminta ja lasten ja nuorten harrastustoiminta.

Lisätietoja www.inkerikeskus.fi

Suomen Pakolaisavun RAY:n rahoittama **Järjestöhautomo-hanke** (2005-2008) tarjoaa pakolais- ja maahanmuuttajayhdistyksille tukea yhdistystoiminnassa, projektihallinnoinnissa sekä talouteen liittyvissä kysymyksissä. Järjestöhautomon tavoitteena on vahvistaa maahanmuuttajayhdistysten osaamista siten, että ne voivat toimia suomalaisessa järjestökentässä entistä aktiivisemmin sekä hakea ja saada rahoitusta omille hankkeilleen.

Järjestöhautomo järjestää avoimia koulutustilaisuuksia pakolais- ja maahanmuuttajajärjestöille yhdistystoiminnan perusteista, kuten hallinnosta, taloudesta ja projektihallinnoinnista sekä tarjoaa neuvontaa yhdistysasioissa. Lisäksi lukuisten yhdistysten kanssa kehitetään niiden käytännön toimintaa läheisemmässä yhteistyössä.

25(37)

Maahanmuuttajajärjestöjen verkostoitumisen edistäminen on yksi Järjestöhautomon päätavoitteista. Tietopankin kokoaminen maahanmuuttajayhdistyksistä ja yhdistystoiminnan materiaalipankin rakentaminen ovat tärkeä osa verkostoitumistyötä. Järjestöhautomon palvelut ovat eri tavoin tavoittaneet lähemmäs sata yhdistystä eri puolilta Suomea.

MoniNet on monikulttuurisen tiedon ja toiminnan keskus Rovaniemellä. MoniNet koostuu kolmesta osiosta: KOTI-osiosta, Mentori-hankkeesta ja Koti Lapissa projektista. MoniNetin taustaorganisaatio on Rovaniemen Settlementi ry. Toiminnan tavoitteena on Lapin läänin maahanmuuttajien kotoutumisen tukeminen ja työllistämisen edistäminen.

MoniNetin toimintaan kuuluu kulttuuritietopiste. Se kokoaa ja välittää tietoa kulttuurintuntijoista ja osajista: mm. laulajista, soittajista, tanssijoita ja käsityöntekijöistä sekä pitää tulkkipöytäkirjoja. MoniNetin toimintaan kuuluu myös neuvontapiste, josta saa apua asioiden hoitamiseen esimerkiksi työhakemuksen tekemiseen. Järjestö auttaa löytämään työ- tai harjoittelupaikan. Siellä annetaan tukea myös koulutukseen liittyvissä asioissa käytännössä esimerkiksi kotitehtävien tekemisessä tai tukipetuksen löytämisessä. Toimintaan kuuluvat myös erilaisten piirien, retkien, tapahtumien ja tiedotustilaisuuksien järjestäminen sekä tukihenkilö- ja vapaaehtoistoiminnan järjestäminen. Lisätietoja www.rovala.fi/moninet

Hakunilan kansainvälinen yhdistys tarjoaa neuvontapalveluita maahanmuuttajille. Vantaan alueella toimiva neuvontapiste tarjoaa palveluja seuraavissa asioissa: sosiaaliset kysymykset, lakiasiat, kurssit, harrastustoiminta, työ sekä kriisit ja muut ongelmat. Neuvontapistettä voi käyttää kaikki Suomen maahanmuuttajat asuinpaikasta riippumatta. Neuvonta on asiakkaalle maksutonta.

Yhdistys järjestää myös vanhusten ja nuorten palveluita. Vuonna 2006 perustettiin tukipysäkki seniori-ikäisille maahanmuuttajille ja vuonna 2007 nuorten kahvila Tikkurilassa. Lisätietoja www.hakunila.org

Vantaan Järjestörinki ry

Monirinki-hanke tukee ja valmentaa vantaalaisia maahanmuuttajajärjestöjä tuottamaan kotouttamispalveluja kaupungille. Hanketta hallinnoi Vantaan Järjestörinki ja sitä rahoittavat Euroopan pakolaisrahasto ja Vantaan kaupunki.

Monirinki -hankkeella tähdätään kumppanuusjärjestöjen voimavarojen ja heikkouksien kartoittamiseen sekä koulutuksen ja konsultaation tarjoamiseen järjestöjen tarpeen mukaan. Hankkeen aikana mukaan tulevat järjestöt kehittävät omaa toimintaansa, oppivat markkinoimaan palvelujaan ja luovat hyviä yhteistyöverkostoja. Tavoitteena on lisäksi, että järjestöt olisivat kykeneviä tuottamaan luotettavasti mm. maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyviä ostopalveluja. Projektin aikana tutkitaan myös, minkälaisia ostopalvelutarpeita kaupungilla on. Samalla kokeillaan todellisia ostopalvelutilanteita. Lisätietoja www.vantaalla.info/monirinki.htm

3. KRIISIPALVELUT

Suomen Mielenterveysseuran SOS-keskus tarjoaa kriisipalveluja Suomeen muuttaneille ulkomaalaisille ja heidän perheilleen. SOS-keskus sijaitsee Helsingissä. Ulkomaalaisten kriisipalvelun tarkoituksena on auttaa asiakkaita maahanmuuttokriisissä ja elämän muissa kriiseissä. Kriisipalveluja saa suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi sekä tarvittaessa asiakaan omalla kielellä tulkin välityksellä. Liiton toimintaan kuuluu kriisipuhelin, johon maahanmuuttaja voi soittaa ja josta voi varata ajan asiantuntijan vastaanotolle. Ulkomaalaisten kriisipalvelu järjestää myös koulutusta, konsultaatiota ja työnohjausta työyhteisöille, jotka työskentelevät maahanmuuttajien kanssa. Lisätietoja www.mielenterveysseura.fi/sos-keskus/

Mona-koti tarjoaa kriisi- ja erityispalveluja väkivaltaa kokeneille ja sen uhan alla eläville monikulttuurisille naisille ja lapsille. Mona-kodin asukkaat ovat välittömässä hengenvaarassa mm. pari- tai lähisuhdeväkivallan, tappouhkauksen tai kunniaan liittyvän väkivallan vuoksi. Mona-koti on ensimmäinen Suomeen perustettu väkivaltaa kokeneille maahanmuuttajanaيسille ja – lapsille tarkoitettu turvakoti ja ainoa salaisessa osoitteessa toimiva turvakoti Suomessa. Mona-kotia ylläpitää Monika-Naiset liitto ry.

4. KIELENOPETUS JA MUUT KOULUTUSPALVELUT

Monikulttuurisuus yhdistys Familia Club ry on perustettu 1988 ja sen tarkoituksena on tarjota puitteet suomalaisten ja maahanmuuttajien toiminnalle, tutustuttaa heidät toistensa kulttuureihin ja sitä kautta lisätä suvaitsevaisuutta yhteiskunnassa. Yhdistys pyrkii lisäämään maahanmuuttajien oman kielen ja kulttuurin tuntemusta sekä heidän osallisuuttaan suomalaisessa yhteiskunnassa. Yhdistys järjestää kursseja sekä aikuisille että lapsille. Aikuisille on tarjolla useita suomen kursseja, myös englannin kielen kursseja, perhekerhoja ja pariskunnille tarkoitettuja kursseja järjestetään. Lapsille järjestetään monikulttuurisuus kerhoja ja kiinan kielen opetusta. Lisäksi järjestetään useita kursseja, joiden aihealueet vaihtelevat muun muassa ruoasta tanssiin. Lisätietoja www.familiacub.fi/

AFAES Ry:n työpajoja, seminaareja ja konferensseja ovat erityisesti suunniteltu seuraaviin: ' Afrikkalaisten integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan sulavasti. afrikkalaisen kulttuurin esittely suomalaisille ja suomalaisen kulttuurin esittely afrikkalaisille. Afrikkalaisten lasten avustaminen kouluun liittyvissä asioissa, jotta pärjäisivät paremmin ja välttäisivät kiusaamista kouluissa.

Aktiviteetteja nuorille: Nuorten kerho aktiviteetteja - tanssia, rummutusta, laulua, pöytäliinojen tekoa, koru valmistusta, tarinankerrontaa, ruoan laittoja ym.
Lisätietoja www.afaes.net

5. TIEDOTUS - JA KOULUTUSTOIMINTA

Suomen Pakolaisapu ry on kansainvälinen pakolaiskysymysten asiantuntija, jonka toiminta Suomessa on pääasiassa tiedotus-, koulutus-, ja sosiaalityötä.

Tiedotustoiminta taustoittaa kansainvälistä pakolaisuutta ja sitä synnyttäviä tilanteita, herättää keskustelua pakolaisuudesta ja pakolaisten elämisestä Suomessa sekä kertoo Suomen Pakolaisavun omasta toiminnasta. Tiedotuksen tärkeimmät keinot ovat julkaisutoiminta, Pakolainen – lehti ja www-sivustot.

Pakolaisapu antaa kansainvälisyyskasvatusta, jonka tarkoituksena on juurruttaa pakolaisuus suomalaiseen koulutukseen. Kansalaiskasvatuksen merkittävä osa on kansainvälisyyskasvatus, joka on perustana hyvälle etnisille suhteille. Järjestöllä on yhteistyötä päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten kanssa. Pakolaisapu kouluttaa pakolaistaustaisia nuoria jakamaan kokemuksia suomalaisten nuorien kanssa. Kansainvälisyyskasvatuksen välineitä ovat mm. opetuspaketit, opettajien opas ja Aarrearkku, joka on suunnattu päiväkoteihin ja alakoulujen ensimmäisille luokille. Aarrearkku kuvaa Iranin, Sudanin ja Makedonian aarteita. Maahanmuuttajat vierailevat päiväkodeissa ja ala-asteilla ja kertovat lapsille kotimaastaan esineiden, tarinoiden ja leikkien avulla. Aarrearkku toimii myös Internetissä.

Pakolaisapu järjestää seminaareja ja käy luennoimassa. Maahanmuuttajiin kohdistuva työ toteutetaan neuvottelemalla ja ottamalla kantaa viranomaisten päätöksentekoon, kouluttamalla maahanmuuttajia kohtaamaan suomalaisen arkielämän, tukemalla maahanmuuttajien omaa järjestötyötä ja ehkäisemällä ennakkoluuloja.

Järjestöhautomohanke (2005–2008) tarjoaa pakolais- ja maahanmuuttajayhdistyksille tukea yhdistystoiminnassa, projektihallinnoinnissa sekä talouteen liittyvissä kysymyksissä. Kotilo-hanke (2006–2008) keskittyy asumisviihtyvyyden parantamiseen maahanmuuttajavaltaisissa taloissa. Sen työmuotoja ovat asumisneuvonta sekä konfliktien ehkäisy- ja sovittelutyö.

Lisätietoja www.pakolaisapu.fi

Monika-Naiset liitto ry järjestää koulutusta monikulttuurisuuteen, etniseen yhdenvertaisuuteen, kansainvälisyyskasvatukseen ja maahanmuuttajanaisiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyvissä kysymyksissä eri puolilla Suomea. Koulutusten kohderyhmänä ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset, eri viranomaiset ja järjestöt, liiton toimintaan vapaaehtoisena osallistuvat sosiaali- ja terveydenhuollon alan toimijat ja maahanmuuttajataustaiset naiset, joille järjestetään työllistymistä tukevaa tukihenkilökoulutusta.

Tukihenkilökoulutus antaa monipuolisen asiantuntemuksen väkivallan vastaisesta työstä sekä valmiudet toimia väkivaltaa kokeneen maahanmuuttajanaisen tukihenkilönä. Kouluttajina toimivat Monika-Naiset liiton työntekijät sekä muut väkivaltatyön asiantuntijat (turvakodit, terveydenhuolto, poliisi, järjestöt). Koulutus oli osallistujille maksutonta. Tukihenkilökoulutuksia on järjestetty eri puolilla Suomea vuodesta 2005 lähtien ja tukihenkilökoulutuksen on suorittanut tähän mennessä 200 henkilöä.

Somali Reconstruction and Social Development ry (SRASD) on somalialaisten ja heidän kulttuuriinsa keskittyvä tiedotus- ja koulutusyhdistys, joka toimii Vantaalla. Vuonna 2002 perustetun yhdistyksen päämääränä on antaa oikeaa tietoa Somalian kansasta ja sen tavoista sekä toimia Suomessa asuvien somalialaisten ja heidän järjestöjensä yhteistyöelimenä. SRASD ry seuraa somalialaisten elämänlaatua Suomessa ja tekee siihen liittyviä aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja. Yhdistys järjestää sekä Somaliassa että Suomessa asuville somalialaisille keskustelutilaisuuksia, seminaareja ja erilaisia koulutuksia. Se antaa neuvoja ja ohjeita Suomessa asuville somalialaisille Somalien lakien noudattamiseksi.

Erityispiirteensä yhdistyksellä on naisten osallistumisen tukeminen. Naisille opetettavia aineita ovat muun muassa atk, lukemisen ja kirjoittamisen alkeet omalla kielellä sekä suomen kieli. Kotiäitien ja nuorten aktiivisuutta ja osallistumista tuetaan järjestämällä seminaareja ja kouluttamalla heitä. Maahanmuuttajien ammattiopintojen tukemiseksi ja työllistymismahdollisuuksien parantamiseksi järjestetään useita kursseja, muun muassa tietotekniikan, taloushallinnon ja somalinkielen kursseja.

Somali Reconstruction and Social Development ry tekee päämääriensä toteuttamiseksi ja tiedotuksen sekä koulutuksen edistämiseksi yhteistyötä sekä kotimaisten että ulkomaisten - pohjoismaisten ja muiden eurooppalaisten - Somalijärjestöjen kanssa. Lisätietoja www.srasd.net

The Finnish Thai Association ry järjestää opetusta, tietoutta ja erilaisia tapahtumia liittyen Thaimaahan ja sen kulttuuriin. Yhdistys pyrkii välittämään entistä positiivisempaa kuvaa Thaimaasta suomalaisille. Se auttaa thaimaalaisia sopeutumaan Suomen oloihin tarjoamalla heille mm. tietoutta Suomesta ja kontakteja muihin thaimaalaisiin. Yhdistys järjestää erilaisia kursseja ja koulutusta mm. thainkielen kursseja, suomen, englannin ja atk:n kursseja thaimaalaisille. Keskinäistä kulttuurin tuntemusta edistetään myös järjestettävillä ruoanvalmistuskursseilla, thaintanssikursseilla ja käsityökursseilla sekä lukuisilla kulttuuritapahtumilla. Yhdistys toimii Helsingissä. Lisätietoja www.finthai.net/

Omega ry antaa tukea ja neuvoja maahanmuuttajille. Yhdistyksen kotipaikka on Mikkelissä. Omega ry tarjoaa koulutus-, tiedotus-, sosiaali-, ja kulttuuripalveluita. Yhdistys tukee vähemmistöryhmien oman kulttuuri-identiteetin säilymistä, yhdenvertaisuutta perusoikeutena kantaväestön keskuudessa ja kriisitilanteista selviytymisessä. Se antaa kansainvälisyyskasvatusta ja harjoittaa kansainvälistä avustustoimintaa. Yhdistyksen muihin toimintamuotoihin kuuluu kehitysyhteistyö, kulttuuritapahtumien, luento- ja keskustelutilaisuuksien järjestäminen, kurssi-, harrastus ja lomatoiminnan järjestäminen. Lisäksi se tekee esityksiä, antaa lausuntoja, suunnittelee vähemmistöryhmiä tukevia hankkeita ja tiedottaa. Lisätietoja www.omegary.fi

Suomalais-filippiiniläinen Yhdistys ry tarjoaa tiedotus-, ja koulutus- sekä kulttuuripalveluita. Sen tarkoituksena on edistää jäsenten välisiä yhteyksiä, tukea filippiiniläisiä kotoutumaan Suomeen ja suomalaisen elintapaa sekä levittää oikeaa

29(37)

tietoa Filippiineistä. Toimintamuotoihin kuuluu eri tapahtumien kesäjuhlien, myyjäisten, lyhytkurssien, retkien ja kulttuuritilaisuuksien järjestäminen. Lisätietoja www.finnphil.com/fpa/

Turun inkerinsuomalaisten paluumuuttajien yhdistys ry järjestää neuvonta, koulutus ja kulttuuripalveluita. Neuvontapalveluihin kuuluvat omakielinen tuki- ja neuvonta sekä ohjaus julkisten palveluiden käyttöön. Koulutuspalveluihin kuuluvat suomen kielen rinnasteinen koulutus, infokurssit, tiedotustilaisuudet ja teemaillat. Kulttuuripalveluita ovat yhdistyksen järjestämät kerhotoiminta nuorille ja aikuisille sekä kulttuuritapahtumat. Lisätietoja www.tempora.fi

6. LIIKUNTA- JA KULTTUURIPALVELUT

Albaaniyhdistys Bashkimi on perustettu 1998. Yhdistyksen päätavoitteena on albaanien oman kielen, kulttuurin ja identiteetin säilyttäminen uudessa ympäristössä. Erityisesti yhdistys pyrkii tukemaan Suomessa syntyneiden lasten ja nuorten oman historian ja juurien tuntemusta.

Yhdistyksen toiminta kohdistuu erityisesti lapsiin ja nuoriin. Yhdistys tutustuttaa nuoria omiin juuriinsa järjestämällä erilaisia tapahtumia ja tempauksia ja juhlistamalla erilaisia albaanien historiaan liittyviä päiviä. Koululaisille ja opiskelijoille järjestetään kilpailuja, joissa testataan nuorten ja lasten oman kulttuurin ja historian tuntemusta. Albaaniyhdistys järjestää nuorille runoiltoja, joissa on paikalla yhdistyksen jäseniä ja albaniankielisiä. Turun alueen ja Helsingin nuorille on säännöllisesti läpi vuoden musiikki-illoja, joiden toimeenpanijana on Kosovaret niminen albaaniyhdistyksen alaisuudessa toimiva ryhmä. Juhlia järjestetään mm. koulun päivänä, jolloin perustettiin ensimmäinen albaniankielinen koulu, ja lipunpäivänä eli Albanian itsenäisyyspäivänä.

Yhdistyksen järjestämään kulttuuritoimintaan kuuluu myös suomalaisille ja muille maahanmuuttajaryhmille suunnatut musiikki-illat. Tapahtuman tarkoituksena on tutustuttaa heidät albaanien kansanmusiikkiin. Yhdistys osallistuu myös kirjamesuille Turussa. Kirjamesuilla Bashkimilla on oma esittelypiste, jossa on nähtävillä esim. arkeologiaan liittyviä valokuvia Kosovosta ja Albaniasta, albaniankielisiä kirjoja, käsitöitä ja perinneruokaa. Yhdistys opettaa äidinkieltä eli albaniaa toimintaympäristössään Turussa. Lisätietoja www.bashkimi-ry.fi/finish/index.htm

Liikkukaa! ry – Liikuntaa ja kulttuuria kansainvälisesti

Yhdistys on perustettu 1999 ja sillä on yli 5000 jäsentä. Yhdistys järjestää monikulttuurisuuteen liittyviä liikunta ja kulttuuritapahtumia ja osallistuu aktiivisesti erilaisiin monikulttuurisuutta käsitteleviin seminaareihin ja työryhmiin sekä järjestäjän että asiantuntijan roolissa.

Yhdistyksen toiminta lähtee siitä ajatuksesta, että liikunta edistää harrastajan henkistä ja fyysistä hyvinvointia. Liikunnan avulla voi solmia sosiaalisia kontakteja ja näin ylläpitää ja laajentaa sosiaalista verkostoa. Yhdistyksen verkostoon kuuluu sekä

30(37)

kotimaisia että ulkomaisia yhteistyökumppaneita. Yhdistyksen tavoitteena on laajentaa verkostoa ja syventää yhteistyötä niiden kanssa. Järjestö sijaitsee Helsingissä.

Toimintakonsepti koostuu kuudesta kohdasta:

1) Tavoitteena on edistää ennakkoluulottoman liikunnan ja urheilun sanomaa Respect – teemalla: i) Respect - julisteella pyritään saamaan valtakunnallista näkyvyyttä, ii) Respect jalkapallojoukkue osallistuu nuorten turnauksiin, iii) Respect – kampanja on Helsinki Cupin virallinen yhteistyökumppani ja lisäksi iv) Respect – hengessä järjestetään ystävyysotteluita.

2) J.O.B.S ”Job Opportunities Built on Sports” tavoitteena on työllistää maahanmuuttajia urheiluseuroihin esimerkiksi toimisto ja valmennus tehtäviin. Hanke on kaksisuuntainen: työllistettävä saa työtä ja työllistämisen kautta urheiluseura saa henkilöresursseja toimintaansa ja sen kehittämiseen.

3) B.O.S.S.I ”Benefiting of Sports for Social Inclusion”. BOSSI:n tavoitteena on edistää ymmärrystä monikulttuurisuuden haasteista ja mahdollisuuksista sekä kasvattaa tietoisuutta liikunnan ja urheilun hyödyntämisestä maahanmuuttajien kotoutumisessa. BOSSI on muokattavissa kohderyhmän ja tilaisuuden keston mukaan seminaareihin, koulutus – ja muihin asiantuntijatilaisuuksiin.

4) GFA – Global Family Award. Yhdistys palkitsee vuosittain henkilöitä ja yhteisöjä merkittävästä monikulttuurisuus ja suvaitsevaisuustyöstä.

5) Kehitystoiminta (projektit). Yhdistyksellä on käynnissä useita projekteja, jotka tähtäävät maahanmuuttajien kotoutumiseen. Esimerkkejä merkittävimmistä projekteista viime vuosina: Global Family Award - tapahtuma, Move – monikulttuuritapahtuma Espoossa, Easy to Join – opaskirja hyvistä liikuntaprojekteista, Antidoping terveys- ja liikuntaleiri, Sahara Vihreäksi – pallokenttä Saharan muuttaminen lämmitettäväksi keinonurmikentäksi, Respect – ennakkoluuloton liikuntakampanja, Tervakoski Event - sosiaalinen liikuntatapahtuma.

6) Jäsenpalvelut. Yhdistys avustaa maahanmuuttajia hakemusten laatimisessa eri viranomaisille (kaupunki/kunnat, liikuntajärjestöt).

Yhdistyksen toimintaan kuuluu tiedottaminen jäsenien toimintaan liittyvistä ajankohtaisista asioista, avustaminen seurojen hallintoon liittyvissä asioissa (taloushallinto, kokoustekniikka, työnantajavelvollisuudet, juridiikka ja raportointi eri viranomaisille) ja yksittäisten henkilöiden avustaminen passi-, kansalaisuus-, ja urheiluun liittyvissä edustuskelpoisuusasioissa. Lisätietoja www.liikkukaa.org

KANSAINVÄLINEN KULTTUURISEURA MIRA ry:n tarkoituksena on:

- toimia yhdyssiteenä eri kulttuuritaustaisten ihmisten välillä, luoda edellytyksiä yhteiseen toimintaan ja edistää kulttuurin monimuotoista harjoittamista
- lisätä suomalaisten ja ulkomaalaisten yhteistyötä toistensa kulttuurien rikastuttamiseksi
- toimia syrjintää ja rasismia vastaan edistämällä suvaitsevaisuutta, tasa-arvoa ja

yhteistoimintaa eri kansallisuuksien välillä.

Lisätietoja www.mirahouse.fi

Kasvattajat rauhan puolesta ry:n tavoitteena on edistää monikulttuurisuus-, rauhankasvatus- ja suvaitsevaisuustyötä kasvatustyössä toimivien ihmisten keskuudessa. Vaikuttamalla valtaväestön asenteisiin toivomme voivamme edistää maahanmuuttajien kotoutumista. Pyrimme vaikuttamaan kansainvälisyyskasvatukseen liittyviin asioihin myös henkilökohtaisten kontaktien kautta, esimerkiksi opettajankoulutuksen sisältöön.

Lisätietoja <http://www.kaapeli.fi/kasvattajatrauhanpuolesta/>

Suomen Caritas ry on vuonna 1960 perustettu katolinen kansalaisjärjestö, jonka toiminta kohdistuu köyhien ja syrjäytyneiden auttamiseen Suomessa ja ulkomailla. Tuki kanavoidaan pääosin kehitysyhteistyönä ja katastrofiapuna. Lisäksi autetaan maahanmuuttajia Suomessa.

Caritaksen työ tähtää oikeudenmukaisemman maailman rakentamiseen. Työtä tehdään yhdessä köyhien, kodittomien, pakolaisten ja syrjittyjen kanssa riippumatta heidän syntyperästään, rodustaan, sukupuolestaan, uskonnostaan tai etnisestä alkuperästään.

Lisätietoja www.caritas.fi/

7. SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON PALVELUT

Suomen Punainen Ristin yksi toiminnan tavoitteista on tehdä yhteiskunnasta moniarvoisempi ja suvaitsevaisempi. Järjestö toimii valtakunnallisesti ja on maahanmuuttajien tukena sekä pyrkii edistämään kotoutumista. Punainen Risti tarjoaa ystävöimintää eli yhdistää maahanmuuttajia ja vapaa-ehtoisia suomalaisia. Punainen Risti kouluttaa vapaaehtoisia ystävä- ja tukihenkilöitä maahanmuuttajille ja mahdollistaa näin sosiaalisten verkostojen luomisen. Tällainen toiminta edistää maahanmuuttajien kotoutumista.

Järjestö antaa lisäksi koulutusta ja tiedotusta maahanmuuttoon, pakolaisuuteen ja ihmisoikeuksiin liittyvissä kysymyksissä. Punainen Risti myös järjestää monikulttuurisia kursseja, kerhoja ja leirejä. Vapaaehtoistoiminta turvapaikanhakijoiden parissa on myös järjestön toiminnan kohteita.

Lisätietoja www.redcross.fi/apuajatukea/fi_FI/

Suomen Pakolaisapu on kehittänyt ja järjestänyt pakolaisten ja maahanmuuttajien vertaistukitoimintaa lähes kymmenen vuotta. Toiminnan lähtöajatuksena on, että vaikka maahanmuuttajuus ei itsessään ole mikään ongelma, maahanmuuttajan kipupisteitä ymmärtää paremmin kuin kukaan muu toinen maahanmuuttaja. Suomen Pakolaisavun vertaistukitoiminnan tavoitteena on voimistaa maahanmuuttajien sosiaalisia verkostoja ryhmätoiminnan avulla. Vertaistukitoiminta tukee erityisesti niitä maahanmuuttajia, joiden kielitaito on heikko tai joiden kotoutuminen on jäänyt puolitiehen. Vertaistukiryhmiä järjestetään eri tarpeisiin yksinhuoltajien ryhmistä eläkeläispiireihin ja lasten läksykerhoihin. Tällä hetkellä Pakolaisavun omia

32(37)

vertaistukiryhmiä toimii pääkaupunkiseudun lisäksi Turussa ja Pirkanmaalla. Mallia levitetään ja mm. ohjaajien koulutuksia järjestetään myös muualla maassa tarpeen ja kysynnän mukaan. Lisätietoja www.pakolaisapu.fi

Kidutettujen kuntoutuskeskus on toiminut vuodesta 1993 lähtien Helsingissä ja tarjoaa terapiapalveluja kotimaassaan kidutetuille pakolaisille ja turvapaikanhakijoille sekä heidän perheilleen. Se myös tiedottaa pakolaisviranomaisia ja terveydenhuollon henkilöstöä tutkimustuloksista. Keskus kehittää uusia toimintamenetelmiä, kouluttaa, konsultoi, työhajaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia, viranomaisia ja vapaaehtoisia sekä kansalaisjärjestöjä.

Lisätietoja <http://www.hdl.fi/cgi-bin/linnea.pl?document=00010679>

Farmajo - yhdistys tukee maahanmuuttajien erityisesti somalialaisten mielenterveyttä ja päihteidenkäytönehkäisyä. Yhdistys toimii pääkaupunkiseudulla ja sen kotipaikka on Vantaalla. Yhdistyksessä toimii mm. lähihoitajia, opettajia ja sairaanhoitajia. Yhdistys ylläpitää vuorokauden ympäri auki olevaa neuvontapuhelinta ja toimipisteessä on maahanmuuttajien kohtaamispaikka, jossa on mahdollista 3-4 kertaa viikossa keskustella työntekijöiden kanssa ja saada apua ongelmiin. Harrastusryhmissä teemoina ovat mm. kuntoilu ja keskustelupiirit. Kohtaamispaikkaan voi tulla tapaamaan tuttuja ja viettämään aikaa.

Lisätietoja

http://www.vantaalla.info/jarjestoringin_kotisivu/php/jarjestolista.php?Jrid=167.748

8. NAIS- JA MIESTOIMINTA

Naistoiminta:

Monita – Monikulttuuriset taiteentoimijat

Monita-hankkeen tarkoituksena on tarjota koulutusta ja yhteistyömahdollisuuksia etnisiin vähemmistöihin kuuluville naisille ja naistaiteilijoille. Se rakentaa verkostoja kantasuomalaisen ja etnisten vähemmistöjen taiteilijoiden välille. Monita valtakunnallinen ja kansainvälinen Equal-ohjelmaan kuuluva kumppanuushanke, jota Euroopan sosiaalirahasto rahoittaa. Cassandra ry hallinnoi Monita-hanketta. Hanke on kolmivuotinen ja sen aikana järjestetään lukuisia koulutuksia naistaiteilijoille. Cassandra on pysyvä taideyhteisö, joka tuottaa työpajoja lapsille, teinityöille sekä lapsille. Lisäksi se järjestää esityksiä, koulutuspaketteja sekä kulttuuritilaisuuksia kaikille. Lisätietoja <http://www.kassandra.fi/monita/index.html>

Azadeh ry on vuonna 2003 perustettu yhdistys, jonka tarkoituksena on maahanmuuttajanaisten voimavaraistaminen, itsenäistäminen sekä elämänlaadun ja –hallinnon edistäminen. Yhdistyksen kotipaikka on Espoossa. Yhdistys järjestää mm. naisten tuki ja itseapuryhmiä, kouluttaa ja ohjaa ryhmänohjaajia naisryhmiin sekä toimii yhdyssiteenä ja etujärjestönä viranomaisiin nähden. Azadeh kustantaa yhdistyksen tarkoitukseen liittyvää tiedotus ja oppimateriaalia sekä eri kulttuureihin liittyvää kirjallisuutta. Myös kehitysyhteistyö lähtömaiden kanssa kuuluu yhdistyksen toimintamuotoihin. Lisätietoja www.azadeh.fi

Käyntiosoite

Sisäasiainministeriö
Vuorikatu 20 A
Helsinki

Postiosoite

Sisäasiainministeriö/ETNO
PL 26
00023 Valtioneuvosto

Puhelin

(09) 160 43415

Faksi

010 60 43407

Kotisivu

[www.intermin.fi/
maahanmuutto](http://www.intermin.fi/maahanmuutto)

Sähköposti

etno@intermin.fi

WADAJIR ry on somalinaisten tukijärjestö, joka on perustettu 1998. Toiminnan tarkoituksena on saada pääkaupunkiseudun somalalaisia toimimaan yhdessä. Järjestön toimintaa kuuluu asiakasneuvonta, yhteistyöprojektit, luku- ja kirjoitustaidon tukiopeus sekä nuorisoryhmät. Lisätietoa www.wadajir.fi

Monika-Naiset liitto ry tukee verkostoprojektissa Monikulttuurinen rikkaus (MOKURI) maahanmuuttajanaisten osallistumista kansalaistoimintaan ja edistetään maahanmuuttajatoimijoiden keskinäistä yhteistyötä esim. työntekijävierailujen, kokousten, tiedotustoiminnan ja muun yhteydenpidon kautta. Hanke toteutetaan yhteistyönä Monika-Naiset liiton jäsenjärjestöjen ja muiden verkostoon kuuluvien maahanmuuttajanaisten kanssa. Hankkeessa käynnistettiin liiton Internet-sivujen uudistustyö jäsenjärjestöjä paremmin palveleviksi; kuultiin maahanmuuttajajärjestöjen odotuksista ja tarpeista, toteutettiin pienimuotoista neuvonta- ja opastustoimintaa yhdistystoimintaan liittyen ja tuotettiin tiedotusmateriaalia verkoston käyttöön.

Yhdessä-yhdistys:

Perhekeskus Veralla on monivuotinen kokemus heikossa asemassa olevista maahanmuuttajanaistista. Tärkeää kehittää näille naisille:

- erilaisiin elämäntilanteisiin sopivia, joustavia kotoutumismahdollisuuksia esim. mahdollisuus kotiäitien aikana käydä osa-aikaisesti opiskelemaan suomen (ruotsin) kieltä ja yhteiskunta-valmiuksia (esim. muutama aamu- tai iltapäivä viikossa ja tänä aikana lastenhoito). Nyt ongelmana, että moni kotiäitivuotien aikana unohtaa kurssilla saavutetun kielitaidon. Ilman kontakteja ympäröivään yhteiskuntaan nainen jää myös ongelmissaan helposti yksin eikä esim. tiedä oikeuksistaan.
- neuvontaa omalla äidinkielellä (esim. koulutus-, työnhaku jne.)
- matalan kynnyksen paikkoja päästä kiinni suomalaiseen työelämään (esim. perhekeskus Veran työvalmennusohjelma naisille ja vastaavat)
- oman äidinkielen opintoja myös aikuisille. Etenkin luku- ja kirjoitustaidottomat hyötyvät siitä, että saavat oppia lukemaan ja kirjoittamaan omalla äidinkielellään. Näin heidän on helpompaa oppia myös suomea (ruotsia) ja tukea omien lastensa äidinkielen taitoa.
- vanhemmuuden tuki tärkeä haaste: esim. päivähoidon, koulun ja neuvoloiden rooli tärkeä. Kansalaisjärjestöt voivat olla mukana tukemassa vanhemmuutta (vertaistuki, vanhempainryhmät jne.)

Lisätietoja www.yhdessa.org/ohjelma.pdf

Miestoiminta:

Miehen Linja on RAY:n rahoittama projekti, joka keskittyy perheessä väkivaltaisesti käyttäytyvien maahanmuuttajamiesten auttamiseen ja tukemiseen. Mallin toimintaansa se on saanut Lyömättömästä Linjasta ja soveltaa sen tuottamaa väkivallan katkaisuoohjelmaa. Projektin tavoitteena on rohkaista maahanmuuttajamiehiä hakeutumaan väkivallan katkaisuhoidon. Miehen Linja ylläpitää ohjaus- ja neuvonta puhelinta, johon maahanmuuttajamiehet ja viranomaiset voivat ottaa yhteyttä. Soittaessaan mies voi kertoa tilanteestaan ja myös tulla

Venäjänkielinen Päiväkoti Kalinka on Suomalais-venäläisen koulun kannatusyhdistys ry:n perustama ja ylläpitämä yksityinen päiväkoti Helsingissä, joka on kaksikielinen ja -kulttuurinen. Kalinkassa on kehitetty kielileikkimenetelmä, joka on tehokas ja hauska päiväkoti-ikäisille lapsille suunnattu kielenoppimiskeino. Päiväkoti tukee monikulttuurisuuskasvatusta ja vastaa toiminnallaan yhteiskunnan muuttuviin sosiaali- ja koulutuspoliittisiin tarpeisiin sekä tulevaisuuden haasteisiin. Lisätietoja www.kalinka.org/

Oulussa toimiva Ystävyystalo järjestää naisille, miehille, tytöille ja pojille eri kulttuurista tulleille kerhoja, kursseja, tapahtumia, retkiä. Toiminnan periaatteena on se, että ystävyys talossa tutustuu uusiin ihmisiin ja saa ystäviä. Ystävyystalossa voivat toimia niin maahanmuuttajat kuin suomalaiset eli se on monikulttuurinen projekti ja monien kulttuurien kohtaustapa. Ystävyystalo liittyy yhteen monien eri kulttuurien toimijoita ja näin edistää osaltaan hyviä etnisiä suhteita. Toimintaa rahoittaa RAY. Lisätietoja <http://asiakkaat.bms.fi/ossry/ystavyystalo/etusivu.asp>

10. NUORISOTOIMINTA

R3 (Respect, Rights & Responsibility) Maahanmuuttajanuorten tuki ry on perustettu vuonna 2003 ja se kohdistaa toimintansa pääkaupunkiseudulla asuviin 16 - 26-vuotiaisiin nuoriin. Järjestö tarjoaa neuvontaa ja tukea maahanmuuttajanuorille eri arkipäivän asioihin liittyvissä kysymyksissä. Järjestö jakaa tietoa maahanmuuttajanuorten tilanteesta eri viranomaisille ja toimii sillanrakentajana nuorten ja palvelujärjestelmän välillä.

Yhdistys. R3 yhdistyksen arvot (vastuu, oikeudet & velvollisuudet) ovat yhteiselämän pelisääntöjä. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää maahanmuuttajanuorten asemaa Suomessa ja ehkäistä syrjäytymistä yhdessä sosiaaliviranomaisten, kasvatusalan ammattilaisten sekä maahanmuuttajien kanssa. Järjestössä toimii maahanmuuttajataustaisia nuorisovaltuutettuja ja ammattilaisia sekä aktiivisia maahanmuuttajanuoria, jotka haluavat olla mukana edistämässä maahanmuuttajanuorten asemaa. Yhdistys tarjoaa neuvontapalveluja maahanmuuttajanuorille, toimii maahanmuuttajanuorten edunvalvojana, tekee aloitteita eri viranomaisille ja järjestää nuorisotapahtumia.

Lisätietoja www.r3.fi

ABC Nuorisotoiminta – yhdistys ylläpitää toiminnallaan Suomessa asuvien venäläisten lasten ja nuorten kulttuuria, tukee kulttuuriperinteiden säilymistä, kulttuurinvaihdon edistämistä ja toimii huumeiden käytön ehkäisemiseksi. Yhdistyksellä on monenlaista toimintaa. Yhdistyksen toimintaa kuuluu erilaisia harrastusryhmiä mm. musiikkiryhmiä, liikuntaryhmiä, tanssiryhmiä, teatteriryhmiä, kuvataideryhmiä ja leirejä. Lisäksi yhdistys järjestää iltapäivätoimintaa, neuvonta ja konsultointi, juhlia ja konsertteja, psykologista apua ja seminaareja sekä tekee ennalta ehkäisevää päihdetyötä. Järjestö sijaitsee Turussa.

Lisätietoja <http://www.promenio.net/index.php?k=10421>

11. VANHUSTEN PALVELUT

Inkerikeskus ry järjestää vanhusten palveluita.

Seniори – Poveri – hanke tarjoaa toimintaa maahanmuuttajajenioreille heidän omilla ehdoillaan. Tavoitteena on syrjäytymisen ehkäiseminen ja tukiverkoston vahvistaminen. Toiminnan kohderyhmänä ovat Itä-Helsingissä yksin asuvat entisen Neuvostoliiton alueelta muuttaneet seniори-ikäiset paluumuuttajat. Projekti aloitti toimintansa 2004.

Klubi 60+ on Inkerikeskus ry:n järjestämä ryhmä yli 60-vuotiaille paluumuuttajille. Ryhmä tarjoaa virikkeellistä toimintaa, tietoa arkipäivän asioista, luentoja ja keskustelua hyvinvoinnista, piristävää yhdessäoloa ja lounaan. Ryhmässä käytetään sekä suomen että venäjän kieliä.

Klubi 55+ on tarkoitettu yli 55-vuotiaille ikääntyville paluumuuttajille. Ryhmä tarjoaa leppoosaa yhdessäoloa ja kahvihetkiä ja yhdessä keskustellaan kirjallisuudesta sekä viikon uutisoinnista.

Mummonkammari tarjoaa virikkeellistä ryhmätoimintaa. Ryhmässä puhutaan suomea. Vietetään yhteisiä kahvihetkiä ja keskustellaan erilaisiin elämäkokemuksiin liittyvistä asioista. Ryhmä tekee tutustumiskäyntejä ja retkiä erilaisiin kohteisiin muun muassa museoihin, taidenäyttelyihin, kirjastoihin sekä yhteisiä retkiä seurakuntien kanssa. Ryhmät kokoontuvat kerran viikossa.

Lisätietoja <http://www.inkerikeskus.fi/projektit/ikaihmiset.htm>

Ikääntyvät maahanmuuttajat IkäMAMU – toiminta on Vanhustyön keskusliiton 1.6.2007 käynnistämä toiminta, joka on mukana luomassa uusia toimintamuotoja ikääntyville maahanmuuttajille. Kohderyhmänä ovat yli 55-vuotiaat maahanmuuttajat. Toiminnan tavoitteena on nostaa esiin 1) ikääntyvien maahanmuuttajien asema, 2) kehittää yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa ikääntyville maahanmuuttajille soveltuvia toimintoja 3) vaikuttaa siihen, että ikääntyneelläkin on oikeus hyvään kotoutumiseen. Lisätietoja

http://www.vanhustyonkeskusliitto.fi/fin/jarjestotoiminta/ikaantuvat_maahanmuuttajat

11. ASUMISPALVELUT

Suomen Pakolaisavun **KOTILO-projekti** on Raha-automaattiyhdistyksen ja Ympäristöministeriön rahoittama kolmivuotinen (2006-2008) pilottihanke, jonka tavoitteena on kehittää käytäntöjä ja malleja maahanmuuttajien ja suomalaisten asumista varten. Tavoitteena on parantaa kaikkien asukkaiden asumisviihtyvyyttä. Projekti keskittyy ennen kaikkea lähiöalueille, joissa asuu runsaasti maahanmuuttajia ja suomalaisia. KOTILO-projektin virallinen nimi on Asumisneuvonta ja konfliktien ehkäisy- ja sovittelutyö maahanmuuttajavaltaisissa taloissa. Keskeisiä toimintamuotoja ovat konflikteja ennaltaehkäisevä työ, sovittelu, neuvonta sekä koulutus. Hanke toteutetaan pääkaupunkiseudulla, Turussa, Tampereella ja Ylöjärvellä.

Käyntiosoite

Sisäasiainministeriö
Vuorikatu 20 A
Helsinki

Postiosoite

Sisäasiainministeriö/ETNO
PL 26
00023 Valtioneuvosto

Puhelin

(09) 160 43415

Faksi

010 60 43407

Kotisivu

[www.intermin.fi/
maahanmuutto](http://www.intermin.fi/maahanmuutto)

Sähköposti

etno@intermin.fi

37(37)

KOTILO-projekti toimii monella rintamalla. Hanke on kouluttanut naapurussovittelijoita; ihmisiä kulttuuritulkeiksi ja sovittelijoiksi. Naapurussovittelun tarkoituksena on selvittää ja ennaltaehkäistä naapurustossa esiintyviä konflikteja. KOTILO- projektin aikana on koulutettu myös Himahelppiksiä sekä asukasinnostajia. Himahelppiksen voi kutsua kotiinsa opastamaan ja neuvomaan kodinhoitoon liittyvissä asioissa. Himahelppikset eivät itse tee kenenkään puolesta, vaan he opastavat ja neuvovat pulmatilanteissa. Asukasinnostajien tarkoituksena on innostaa muita talon asukkaita osallistumaan ja kehittämään yhteistoimintaa ja osallistumaan asukastoimintaan. Osallistuminen sitouttaa ja luo yhteisiä tavoitteita ja vähentää eripuraa. Yhteiset tavoitteet tuovat ihmisiä lähemmäs toisiaan ja turvallisuuden tunne asuinalueilla kasvaa.

Pääkaupunkiseudulla on kaksi asukastaloa Espoon Suvelan Olkkari ja Vantaan Mikkolan Tellus. Asukastalojen tavoitteena on lisätä alueen asukkaiden välistä yhteistoimintaa ja luoda asukkaille luonnollisia kohtaustiloja. Asukastalojen toiminta lähtee asukkaiden toiveista ja on luonteeltaan matalankynnyksen palvelua. Asukastalojen toimintaa on kehitetty yhdessä paikallisten asukastoimikuntien ja kiinteistöyhtiöiden kanssa.

Erityisenä asumisopastuksen muotona on luotu erityinen ASUMISPAKKI - koulutuksen malli, jossa maahanmuuttajille tarjotaan asumisopastusta eri näkökulmista. Tärkeää koulutuksessa on, että osallistujat osallistuvat itse tehden eri asioita. KOTILO-projektin aikana tuotetaan erikielistä materiaalia helpottamaan asumista ja siihen liittyviä kysymyksiä. Lisätietoja www.pakolaisapu.fi/kotilo.htm

Suomen Punainen Risti järjestää asumispalveluita maahanmuuttajille.
Mukana – hankkeeseen kuuluu asumispalvelujen tuottaminen maahanmuuttajille.
Asumisapu on vapaaehtoistoiminnan muoto.

Vapaaehtoistoiminnan tarkoituksena on tukea pakolaisten ensivaiheen kotoutumista, tukea kunnan viranomaisia pakolaisten kotoutumisessa sekä kehittää viranomaisten ja järjestöjen yhteistyötä kotoutumiskysymyksissä. Vuonna 2006 hanke on toiminut pääkaupunkiseudulla ja Seinäjoella ja vuoden 2007 aikana sitä on ollut tarkoitus laajentaa ympäri Suomen. Vapaaehtoiset vierailevat apua tarvitsevien pakolaisten luona kotoutumisen ensivaiheessa muutamia kertoja. Vapaaehtoiset antavat tukea ja neuvoja asumiseen ja lähialueen tuntemiseen liittyvissä kysymyksissä. Kunnan viranomaiset kartoittavat sen, kuka on asumisavun tarpeessa. Maahanmuuttaja itse kertoo maahanmuuttajapalveluiden työntekijälle haluavansa palvelua ja myös sen minkälaista apua tarvitsee, jonka jälkeen työntekijä ilmoittaa palvelun tarpeesta sopivalle vapaaehtoistyöntekijälle. Käynnin jälkeen vapaaehtoiset raportoivat siitä asumispalvelun vetäjille, jotta palvelua voitaisiin edelleen kehittää.

12. TIEDONKERUU, TUOTTAMINEN JA SYRJINNÄN SEURANTA

Ihmisoikeusliitto ry on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton yleinen ihmisoikeusjärjestö, joka perustettiin vuonna 1979. Liiton päätavoitteena on Suomen ihmisoikeuksien toteutumisen valvominen ja kehittäminen. Ihmisoikeusliiton toimintaan kuuluu tiedottaminen ihmisoikeuksista, eri tahojen kouluttaminen ja seminaarien järjestäminen, lausuntojen antaminen, työskentely yhdenvertaisuuden edistämiseksi, yhteistyö muiden alan järjestöjen kanssa sekä kansalaisten tiedottaminen ihmisoikeuksista. Liiton toimintaan kuuluu tiedon tuottaminen ja tiedon julkaisutoiminta. Se julkaisee kirjoja, tutkimusraportteja, opetusmateriaaleja ja esitteitä ihmisoikeuksista. Lisätietoja <http://www.ihmisoikeusliitto.fi>

Ihmisoikeusliitto koordinoi **RASMUS-verkosta** ja toimii sen sihteeristönä. RASMUS-verkosto on valtakunnallinen rasismien ja muukalaispelon vastaista työtä ja monikulttuurisuutta ja ihmisoikeuksia edistävien tahojen ja toimijoiden verkosto. Rasmus-nettisivusto kokoaa yhteen rasismien, muukalaispelon ja etnisen syrjinnän vastaiseen sekä suvaitsevaisuutta edistävään työhön liittyviä tietoja, tapahtumia ja asioita. Lisätietoja <http://www.rasmus.fi>